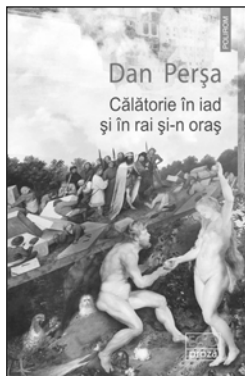

CULTURĂ ȘI POLITICĂ „Z-UL” CA OFRANDĂ MUZICALĂ LUI PUTIN

În a nouăsprezecea zi a războiului din Ucraina, pe site-ul oficial al Școlii Speciale de Muzică Gnessin din Moscova era publicat un videoclip cu prima parte din *Sinfonia Destinului*.

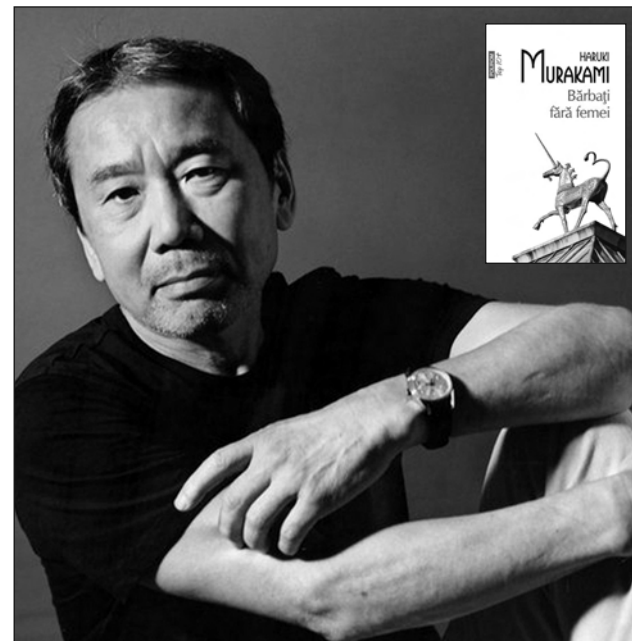
PAGINA 13

DAN PERȘA – CĂLĂTORIE ÎN IAD ȘI ÎN RAI ȘI-N ORAȘ

„Suplimentul de cultură” vă prezintă în avanpremieră un fragment din romanul *Călătorie în iad și în rai și-n oraș*, de Dan Perșa, care va apărea în curând în colecția „Ego. Proză” a Editurii Polirom.

PAGINA 12

PREMIUL OSCAR PENTRU *DRIVE MY CAR*

ECRANIZAREA A TREI POVESTIRI DE HARUKI MURAKAMI APĂRUTE ÎN VOLUMUL *BĂRBAȚI FĂRĂ FEMEI LA POLIROM*

PAGINA 3

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA // APARE SÂMBĂTA // WWW.SUPLIMENTULDECULTURA.RO

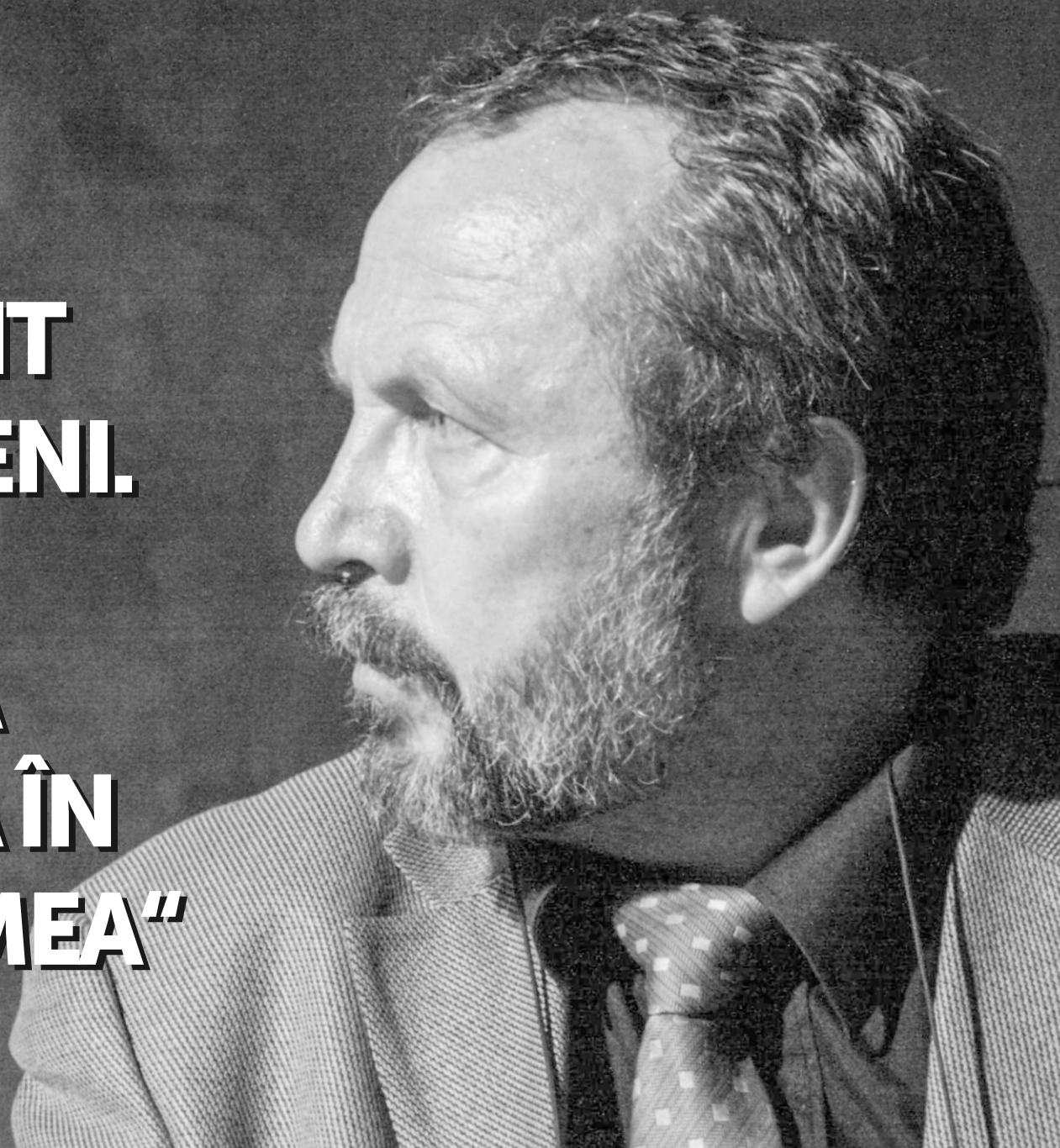
Suplimentul DE CULTURĂ

ANUL XVIII ▶ NR. 769 ▶ 2 – 8 APRILIE 2022 ▶ REALIZAT DE EDITURA POLIROM ȘI ZIARUL DE IAȘI

INTERVIU CU SCRITORUL NICHITA DANILOV

„GRANIȚA M-A URMĂRIT PRETUTINDENI. A FOST O PREZENȚĂ CONSTANTĂ ÎN EXISTENȚA MEA”

PAGINILE 8-11

Nominalizările la Gala Premiilor Radio România Cultural 2022

Gala Premiilor Radio România Cultural, ajunsă la cea de-a XXI-a ediție, va avea loc luni, 18 aprilie 2022, de la ora 19.00, pe scena Teatrului Odeon, după doi ani de absență cauzată de pandemia de COVID-19. Conform organizatorilor, este singurul eveniment care premiază toate domeniile culturii din România.

În cadrul ediției aniversare vor fi recompensate cele mai importante reușite ale culturii românești din anul 2021.

Vor fi acordate și trei premii speciale și un premiu de excelență, care vor recunoaște reușite și evenimente extraordinare din perioada pandemiei.

PROZĂ

- Vlad Zografi, pentru volumul *Supraviețuire*, Editura Humanitas, 2021;
- Alina Nelega, pentru cartea *un nor în formă de cămilă*, Editura Polirom, 2021;
- Tudor Ganea, pentru *Cântecul păsării de plajă*, Polirom, 2021.

POEZIE

- Ștefania Mihalache, pentru volumul *Cronica Akasha*, Editura Nemira, 2021;
- Simona Popescu, pentru *Cartea plantelor și animalelor*, Editura Nemira, 2021;
- Miruna Vlada, pentru cartea *Prematur*, Editura Cartier, 2021.

TEATRU

- Teatrul Tineretului Piatra Neamț pentru spectacolul *Va urma. Pe planeta oglindă* de Gianina Cărbunariu;

- Teatrul „Andrei Mureșanu” din Sfântu Gheorghe pentru spectacolul *Consimțământ* de Evan Placey în regia lui Radu Afrim;
- Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca pentru spectacolul *Romeo și Julieta* după William Shakespeare în regia lui Vidnyánszky Attila jr.

FILM

- *Întregalde*, regia Radu Muntean;
- *Neidentificat*, regia Bogdan George Apetri;
- *Otto Barbarul*, regia Ruxandra Ghițescu.

ARTE VIZUALE

- Mircea Stănescu, pentru expoziția *Meditație asupra măsurii*;
- Aurora Király, pentru expoziția *from somewhere than myself*;
- Mircea Dumitrescu, pentru cele patru expoziții personale de anvergură din 2021.

ȘTIINȚĂ

- Prof.univ.dr. Răzvan Cherecheș, Directorul Departamentului de Sănătate Publică al Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, pentru campania de promovare a măsurilor de sănătate publică anti-COVID din România;
- ECOTIC BAT, pentru campaniile și proiectele educative privind colectare selectivă și reciclare, inclusiv a bateriilor uzate, adresate școlilor și grădinițelor;
- Andreea Stoica, pentru SciKids – Festivalul Științei și canalul de YouTube Profesorii Trăsnii.

MUZICĂ

- Nicu Alifantis & Zan, pentru albumul *Dimov • Leoneed is love*;

- Om la Lună, pentru albumul *În caz de om la lună, strigați „om la lună stânga/dreapta”*;
- Oigă (aka Eugen Nuțescu), pentru proiectul discografic *Antimaterie*.

EDUCAȚIE

- Asociația Narada – pentru proiectele care aduc tehnologia secolului XXI mai aproape de educație;
- Asociația Casa Bună – pentru modul în care sute de voluntari i-au ajutat și îi ajută anual pe copiii săraci din comunitățile rurale, orașenești și din cartierele marginase ale Capitalei;
- Consiliul Național al Elevilor – pentru activitatea intensă pe care o desfășoară în apărarea drepturilor elevilor din întreaga țară.

Din juriu au făcut parte: scriitorul, traducătorul și criticul literar Bogdan Ghiu, Andreea Chiriac Hentea – critic de film, Radu Croitoru – manager Radio România Cultural, Matei Martin – realizator Radio România Cultural, Anamaria Spătaru – realizator Radio România Cultural.

Accesul la Gala Radio România Cultural se va face pe bază de invitații, care pot fi solicitate la numărul de telefon 021 303 1515, de luni până vineri, între orele 9.00 și 14.00, sau la adresa de email: cultural@rornet.ro.

Evenimentul va fi transmis în direct la Radio România Cultural și va fi înregistrat și redifuzat de TVR3, coproducător al evenimentului.

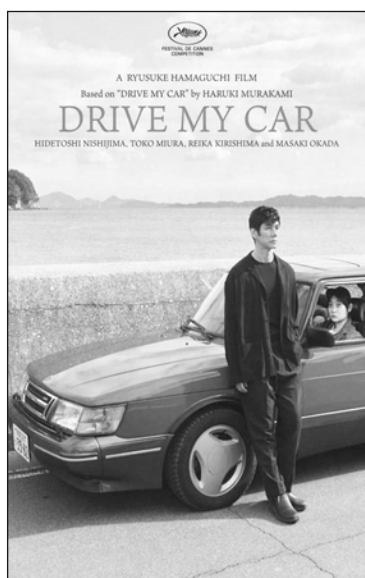
Detalii pe www.radioromaniacultural.ro. Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii.

**Un eveniment: Radio România
Producător: Radio România Cultural
Coproducător: TVR 3**

**Partener: Teatrul Odeon
Sponsori: ZAREA, Organizația Somelierilor din România 2011, AQUA Carpatica.**

Premiul Oscar pentru *Drive My Car*, ecranizarea a trei povestiri de Haruki Murakami apărute în volumul *Bărbați fără femei* la Polirom

Drive My Car, adaptarea cinematografică a trei povestiri de Haruki Murakami – publicate în volumul *Bărbați fără femei* (Polirom, 2014; 2017) –, este laureatul Premiului Oscar pentru cel mai bun lungmetraj internațional.

Ecranizat în regia lui Ryūsuke Hamaguchi, *Drive My Car* a mai câștigat Globul de aur și Premiul Bafta, la secțiunea „Cel mai bun film într-o limbă străină”, precum și Premiul pentru cel mai bun

scenariu la Festivalul Internațional de Film de la Cannes (scenariu semnat de Ryūsuke Hamaguchi și Takamasa Oe).

Cea de-a 94-a gală de decernare

a premiilor Oscar a avut loc în data de 27 martie 2022, la Dolby Theatre din Los Angeles. Evenimentul a fost prezentat de Regina Hall, Amy Schumer și Wanda Sykes. Gala a fost transmisă în direct în Statele Unite de postul de televiziune ABC și a fost difuzată în peste 225 de țări și teritorii din întreaga lume.

BĂRBAȚI FĂRĂ FEMEI

- Traducere din limba japoneză de Iuliana Oprina și Florin Oprina
- Unul dintre cei mai bine vânduți autori ai Editurii Polirom

În volumul său de povestiri, care, poate nu întâmplător, împrumută titlul celui de-al doilea volum de proză scurtă al lui Ernest

Hemingway, Haruki Murakami desenează relieful interior al unor bărbați care fie au pierdut, fie n-au avut nicicând pe cineva. Fără ezitări, abil și nuanțat, Murakami explorează peisajul lucrurilor care îi unesc sau îi despart pe bărbați de femei, vorbind despre singurătatea bărbatului, sexualitate și excentricitate, despre pierderi, regăsiri și efectele devastatoare ale unor evenimente aparent minore; personajele lui sunt mânate în luptă de permanenta căutare a unui echilibru, a unui adevăr și a unui fel de a-ți trăi viața care să împace sinele tău adevărat cu așteptările celorlalți.

Haruki Murakami (n. 1949) este unul dintre cei mai populari scriitori japonezi contemporani. A studiat literatura la Universitatea Waseda din Tokio. Primul său roman, *Ascultă cum cântă vântul* (1979), i-a

adus Premiul Gunzo, fiind urmat de *Pinball, 1973* (1980) și *În căutarea oii fantastice* (1982), distins cu Premiul Noma.

În 1987 publică *Pădurea norvegiană*, bestseller internațional, tradus în numeroase limbi și vândut în peste patru milioane de exemplare. Murakami a mai publicat volumul de interviuri *Underground. Atentatul de la Tokio și spiritul japonez* (1997) și romanele *La capătul lumii și în țara aspră a minunilor* (1985), pentru care a primit Premiul Tanizaki, *Dans dans dans* (1988), *Cronica păsării-arc* (1994), nominalizat la prestigiosul IMPAC Dublin Literary Award, *Iubita mea*, *Sputnik* (1999), *Kafka pe malul mării* (2002) și *În noapte* (2004), precum și volumele de povestiri sau eseuri *Elefantul a dispărut* (1993), *După cutremur* (2000), *Salcia oarbă, fata adormită* (2006) și *Autoportretul scriitorului ca alergător de cursă lungă* (2007). În ultimii ani i-au apărut romanele *1Q84* (2009-2010), *Tsukuru Tazaki cel fără de culoare și anii săi de pelerinaj* (2013) și *Uciderea Comandorului* (2017), volumul de convorbiri cu dirijorul Seiji Ozawa *Pur și simplu despre muzică* (2011) și volumele de povestiri *Bărbați fără femei* (2014) și *Persoana întâi singular* (2020). **SDC**

Jurnal din anii molimelor (64)

ANDREI CRĂCIUN

CULEGĂTORUL DE HARFE

Continuăm Jurnalul nostru cel de (aproape) toate zilele.

Duminică, 27 martie

Sunt tot în Sicilia. Am ajuns la Bagheria, la Tornatore acasă. Bineînțeles că m-am uitat la filmul *Baaria*. Să vezi *Baaria* chiar la Bagheria – iată o formă de fericire pe care n-am mai cunoscut-o. Povestea de dragoste dintre Peppino și Mannina este minunată, ca tot ce a făcut & face Tornatore, dar până la *Cinema Paradiso* nici Tornatore însuși nu va mai ajunge vreodată. De câte ori poți atinge într-o viață perfecțiunea?

Sâmbătă, 26 martie

Sicilia și astăzi. Am fost la Cefalù, unde s-a filmat una dintre scenele extraordinare din *Cinema Paradiso*. Dacă e adevărat că Edenul a existat, atunci probabil că la Cefalù s-a întâmplat toată povestea.

O notă de acum șapte (!) ani: „Ajung ieri în lounge-ul hotelului Marriott, la etajul întâi, n-aveți voi treabă. Cert e că în loc de 12 am fost acolo pe la 10. Și în astea două ore m-am dedat lecturii cărții *Țara cu un singur gras*, de Adelin Petrișor. Ochiul reporterului trebuie însă să fie deschis, chiar și când te dedai lecturii. Așa că vedeam cum în jurul meu se învăteau bogații, cu femeile lor, își etalau Vuittoanele și, cei mai sărmani, Longinesurile. Văzuți de aproape, aveau și ridurile din jurul ochilor lucrate la sala de lucrat riduri din jurul ochilor. Lux și relaxare și opulență și așa. Un domn matinal, foarte probabil indian, tocmai pleca pe cameră însoțit de două domnișoare splendide. Una era blondă. Una nu era. Mă întorc la *Țara cu un singur gras*, căci, pe de altă parte, în cartea asta adevărată oamenii își aclamau Marele Lider pe stadioane și

era ceva în această dublă realitate, era ceva. Eram în Marriott și la Phenian în același timp și nu o să credeți unde aș fi vrut să zăbovesc o vreme mai îndelungată“.

Încă o notă de acum șapte (!) ani: „La cum le văd eu, e adevărat că rar, mai mult ocazional, televiziunile de știri din România funcționează exact ca niște spălătorii de cadavre. Li se dă fetelor, cum se zice, și spor de spălătorese de hoit? Sau e doar pasiune pe partea economică direct?“.

Vineri, 25 martie

Văd că acum cinci ani am citit *Ascultă cum cântă vântul*, debutul lui Murakami (avea douăzeci și nouă de ani). Am subliniat acest fragment: „Pe fata cu patru degete la mâna stângă n-am mai întâlnit-o. Când am revenit în orașul natal în iarna aceea, n-am mai găsit-o la

magazinul de discuri. Plecase de acolo, dar și din apartamentul închiriat. Dispăruse pur și simplu în șuvoiul de lume și în goana timpului, fără să lase vreo urmă. Când mă-ntorc vara acolo, mă plimb mereu pe strada pe care ne plimbaserăm împreună, mă așez pe treptele de piatră ale magaziei și privesc oceanul. Când am chef să plâng, nu-mi curge nici o lacrimă. Asta e și gata“.

Joi, 24 martie

S-a pronunțat, promptă cum îi e felul, la opt ani de când nu mai e Băsescu președinte, la treizeci și de când a penetrat politica, și justiția vlahă. Șocant: cică Băsescu a fost securist. Oare cum o să vină, peste cincizeci de ani, vestea că toți, cu mărunte excepții, au fost securiști sau neosecuriști, of. Vestea bună e că retardul istoric vlah rezistă. Dai cu tunu-n vârful

piramidei puterii vlah și nu ni-merești civilul.

Miercuri, 23 martie

Sigur, e drăguț că doi vlahi s-au dus până-n Ucraina să vadă ei dacă e sau nu e război. Dar era și mai drăguț dacă erau două vlahi, mai exact doamna Grapini și doamna Dăncilă.

Marti, 22 martie

Nenea al nostru, care îi scrie acum și pururi (și-n veacul veacului – amin) pe vlahi, s-a întrecut astăzi pe sine: naturala madam Grapini a moderat o audiere publică pe tema inteligenței artificiale. **SDC**

Artă mare cu teme mici?

Bănuiesc că nu s-a scris nici un doctorat pe tema „patul în artele vizuale” și poate nici măcar vreun articol academic. Și nici eu nu voi pune piatra de temelie a acestui pat. (Sau buturuga de măslin, dacă ne gândim la cea pe care Ulise, strămoșul arhitecților moderni care încorporează viață vegetală în spațiul construit, o folosise drept unul din picioarele patului său nupțial). În orice caz, nu pot rezista exercițiului de a-mi aminti la întâmplare câteva asemenea paturi celebre.

CĂTĂLIN PAVEL

CÂTEVA PÂNZE SUS

îi deschide portiera ridicând colțul plăpumioarei. Nimic libidinos în acest vis erotic, căci cei doi doar stau îmbrățișați, zâmbind, până ajung la un mare ambuteiaj creat de alți vișători – amenințarea supremă împotriva dorului de ducă.

Originea episodului este probabil de căutat într-o scenă foarte scurtă din filmul mut al lui Buster Keaton, *Steamboat Bill, Jr.* (1928). Acolo Keaton își găsește și el un refugiu implauzibil într-un pat metallic, pe care o tornadă îl împinge din spital într-un grajd. Încă mai înainte, un pat rabatabil furniza combustibilul comic într-o secvență din filmul lui Chaplin, *One A.M.* (*Unu noaptea*, 1916). Chaplin, care se întoarce beat acasă, are o lungă

interacțiune cu patul său, în care e tot timpul perdant. Asta nu îl împiedică să scrumeze din când în când tacticos în joben, în timp ce încearcă în fel și chip să dea jos patul de pe perete pentru a-l folosi la dormit.

Un pic mai vechi – dar deja din altă lume – sunt cele trei picturi, foarte cunoscute, ale lui van Gogh (1888-89) reprezentând dormitorul lui din Arles. Camera e spartană, dar fiecare lucrășor are culoarea lui, ca o pană de pasăre. Paradigma comică e evident absentă, dar, tocmai din cauza acestor culori, nu suntem nici pe terenul seriozității și academismului. Piesa de rezistență a bietei încăperi este chiar patul lui simplu, de lemn, cu tăblia „de culoarea untului proaspăt“, cum o descrie chiar pictorul într-o scrisoare. Patul e și beneficiarul principal al perspectivei voit exagerate, datorită căreia capătul lui îndepărtat e mult mai mic decât cel apropiat. Poate că o asemenea perspectivă are la origine și faptul că încăperea însăși nu avea o formă perfect dreptunghiulară; în orice caz, ea face toate mobilele și mai ales patul să pară gata de treabă.

Dacă tot coborâm în timp, apoi să coborâm mai serios. Sunt

Pierre Étaix, *Le grand amour*, 1969

nenumărate paturi interesante în antichitate, dar, pentru că mi-am promis că respect regula primei amintiri, o să pomenesc doar paturile care apar în scenele din arta paleocreștină care înfățișează miracolul paralizicului, căruia Isus îi spune „Ia patul tău și umblă“. Aici „pat“ li s-a părut unora un concept cam îndrăzneț și de altfel unii traducători au ales alți termeni – adică poate nu era chiar un pat, ci doar vreo rogojină pe care se întindea paralizicul. În artă însă, omul nostru vindecat ne este arătat ducând invariabil în spate cadrul unui pat, ale cărui patru picioare sunt cât se poate de clare, după cum se văd și curelele de piele pe care s-ar fi așezat saltea. Poate cea mai veche reprezentare a temei este o frescă de la Dura Europos (pe la 200 p. Chr.). Ea e, cred, singura care ni-l arată pe omul nostru

de două ori, întâi zăcând bolnav pe un pat, pe un fel de cuvertură cu franjuri, apoi, lecuit, luând-și în cârcă patul. Tema mai apare în antichitatea târzie și în materiale mai neobișnuite (de ex. pe o cupă de sticlă), dar și pe un mozaic din Ravenna (în care patul e coborât cu chingă de pe un acoperiș, cam ca în Marcu 2:4) și, mai ales, pe un relief sculptat în fildeș, azi la Luvru (sec. V). Acolo, patul are o tăblie la unul din capete și omul vindecat ridică, realist, patul tocmai de la acel capăt mai greu. E interesant că nici unul dintre artiștii anonimi nu se ferește să redea scena în toată stângăcia ei, căci nimeni, niciodată, nu va fi grațios cu un pat în spate. Se vede că cel vindecat face un efort atât titanice, cât și puțin ridicol, și nici nu se putea altfel fără să-l transformi într-un supererou și astfel să discreditezi miracolul. **SDC**

Tăcerea rușilor

Citesc pe internet despre o manifestație pragheză împotriva războiului din Ucraina, unde s-a strigat „Libertate pentru Rusia, pace pentru Ucraina”. Protestul a fost organizat de un artist originar din Rusia, iar la ea au participat câteva mii de oameni, majoritatea ruși.

Mai citesc și despre gesturile de protest ale unor artiști, jurnaliști sau sportivi ruși împotriva aceluiași război absurd și nimicitor din Ucraina și a regimului autocratic instituit de Putin în „țara Marelui Urs”, cum le place unora să spună, fără a conștientiza reverberațiile orwelliene inevitabile ale sintagmei. Unii o fac din afara țării, ceea ce e în regulă – pentru ei. Alții o fac din interiorul Rusiei și, conform vechii tradiții statale rusești, sunt arestați imediat. De cei mai cunoscuți aflăm câte ceva o vreme, apoi uităm. Cei necunoscuți rămân necunoscuți și tot așa rămâne

și soarta lor. Mai trăiesc? Sunt îngropați în temnițele statului? Și chiar ne pasă?

Din informațiile ce apar în presă, reiese că opoziții regimului lui Putin sau cei care văd în războiul din Ucraina altceva decât o operațiune specială legitimă împotriva unor naziști sau naționaliști de-ai lui Bandera sunt aproape nesemnificativi. Ruși din Rusia ajung chiar să rupă legăturile cu rudele și prietenii din străinătate dacă aceștia le critică țara, țara și războiul-operațiune. Poporul, cum ar veni, e de partea lui Putin, agentul binelui și dreptății – în consecință, e demn de tot disprețul nostru democratic.

Eu nu m-aș repezi să-i condamn pe rușii de rând, pe cetățenii obișnuiți ai acelei țări ciudate. De judecat îi judec, dar nu pot să-i condamn. Sau nu așa, în bloc. Populația acelei țări a fost îndobitocită programatic vreme de mai bine de o sută de ani, mai întâi de

propaganda bolșevică și comunistă, apoi de cea revanșardă, putinistă. Judecata rațională, spiritul democratic, aspirația spre libertate, conștiința individuală în esența sa au fost obiectele unei oprimări, a unei mankurtizări greu de imaginat de cineva din Occidentul contemporan. E greu să judeci rusul de rând atunci când n-ai trăit în pielea lui, după – de-acum – patru generații de indivizi supuși unor torturi fizice sau morale de nemăsurat, după patru generații de indivizi mai mult sau mai puțin spălați pe creier, după patru generații chinuite în fel și chip. Ca să supraviețuiască umilinței și dezumanizării, ei au avut nevoie de un mit compensatoriu, iar cel al Rusiei Mari, cu toate clișeele aferente, mitul Marelui Urs, mândru, puternic și detestat de puterile meschine ale planetei, le-a picat ca o mană cerească. L-au îmbrățișat ca pe o nouă Biblie. Nu toți, desigur, și nu întru totul. Dar cine să știe câți ruși se opun azi guvernării lui Putin și războiului din Ucraina? Câți sunt într-adevăr dispuși, indiferent de ceea ce cred în sinea lor, să dezaprobe fățiș acțiunile dictatorului lor mărunț, dar cu arme

nucleare mari – care compensează freudian ceva, nu-i așa?

Îmi mai amintesc ultimul deceniu de comunism din România. În particular, printre rude și apropiați de încredere, mai toți românii bârfeau regimul. Îl bârfeau, nu îl criticau – și în nici un caz nu o făceau fățiș. Cu câteva excepții, care se pot număra pe degete. Ceilalți, multele milioane, tăceau și așteptau, fără să se gândească vreodată că tăcerea înseamnă complicitate, fiindcă nu înseamnă așa ceva. Privit din exterior, regimul comunist din România, care pornise parcă un război surd împotriva propriei populații, nu stârnea decât ici și colo proteste adesea încifrate, „șopârle”, nemulțumiri vag exprimate. Dar mai ales rare. Abia după căderea lui Ceaușescu am descoperit cât de revoltați fusese-răm cu toții, chiar dacă așa, mai pe tăcute, cu fața în pernă, că doar nu eram nebuni să ajungem la închisoare. Și oricum n-am fi putut schimba nimic.

La asta mă gândesc când încerc să-i judec pe rușii care ajung la închisoare doar fiindcă numesc războiul din Ucraina „război”. Sau

RADU PAVEL GHEO
ROMÂNII E DEȘTEPTI

când merg în piața mare a orașului cu o coală de hârtie pe care nu scrie nimic și sunt arestați pe loc. Cazul Navalnii e o lecție și un avertisment pentru oricine ar îndrăzni să gândească și să acționeze nepotrivit. Suta de ani de dictatură și/ sau haos se simte.

Iar noi, azi mai curați și mai apretați, luăm tăcerea lor drept complicitate. În bună parte s-ar putea să fie adevărat. Dar e greu să condamn niște oameni puși cu botul în țărână, umiliți de propriii conducători, ce se agață de unicul mit compensatoriu permis, cel care le mai oferă, în chip pervers, o umbră de mândrie colectivă. E greu să fii rus în zilele astea. Presimt că în curând o să fie și mai greu. **SDC**

Când se termină războiul?

Militarii ruși pleacă din zona Kievului. Da, dar când va dori Putin. Marți, declarațiile unor oficiali ai armatei ruse indicau o detenționare a situației din zona capitalei Ucrainei, aceștia promițând o retragere a trupelor.

FLORIN GHEȚU
VAGONUL CU VORBE

Însă lupte grele continuau miercuri la prânz la periferia Kievului, astfel că în zona Irpin se auzeau constant bombardamente. Păi se retrag sau nu rușii? Informațiile sunt contradictorii, la fel ca atitudinea Rusiei de ceva timp încoace. Una se declară oficial, alta e realitatea din teren. Vă mai amintiți de asigurările Kremlinului înainte de invazie că Rusia nu va declanșa nici un atac în Ucraina și că totul e o invenție a Occidentului? La fel și anunțul din ultima săptămână cu retragerea militarilor. Nu poți pune nici o bază pe afirmațiile impredictibile ale conducător al rușilor.

Cert este că asaltul asupra capitalei ucrainene se dovedește a fi un eșec. Planul inițial de a cuceri Kievul în câteva zile a existat doar în mințile câtorva lideri militari

ruși care probabil l-au păcălit inclusiv pe Putin. În realitate, s-a dovedit că trupele terestre ruse nu-s chiar atât de bine pregătite, cum se pare că și forța de reacție a Ucrainei a fost subestimată.

Se termină sau nu războiul? Se termină, dar probabil nu prea curând. Rusia nu-și permite să cedeze inițiativa fără să obțină nimic pe plan militar. Dacă soldații ruși se întorc acasă fără vreo victorie mare în Ucraina, probabil că se termină povestea cu performanța armată rusă care face prăpăd numai când își arată primele tancuri.

Între timp, ministrul rus de Externe dezvăluie intențiile strategice ale Moscovei. Serghei Lavrov

a anunțat o ordine mondială „multipolară, justă și democratică” în parteneriat cu China. Păi cam asta își dorește de fapt Rusia. Să domine planeta, să-și impună ideile și să pună Occidentul cu botul pe labe. Întreaga lume să-i știe de frică.

Revenind la strategia rușilor, Putin doar trage de timp, după ce operațiunea denazificării a eșuat. Însă nu e momentul ca vigilența Occidentului să scadă, pentru că ursul de la Moscova e rănit și e în stare de orice. De altfel, serviciile secrete americane spun că tancurile ruse se retrag strategic în Bielorusia și că alerta trebuie menținută. Încetarea ostilităților ar fi însemnat cu totul altceva, adică revenirea soldaților în cazarmile din Rusia. Unitățile lui Putin sunt decimate și au nevoie de refacere pentru a reveni în bătălie.

Pe de altă parte, după eșecul din zona Kievului, Rusiei îi rămâne să se concentreze pe Donețk și Lugansk, dar și pe Harkov și Mariupol, orașe distruse aproape în totalitate.

Reluarea ofensivei în Ucraina nu este așadar exclusă, deși nu e clar dacă armata rusă mai dispune de resurse.

O altă întrebare este legată de negocierile care se poartă în această perioadă între Rusia și Ucraina. Sunt mai degrabă încercări de poziționare. Putin are nevoie de o victorie militară pe teren pentru a-l forța pe Zelenski să accepte mai ușor condițiile Moscovei. Nu a reușit mare lucru din punct de vedere militar, iar Ucraina pare a prinde tot mai mult curaj de la o săptămână la alta.

Armata ucraineană se dovedește extrem motivată, mult mai bine antrenată decât în urmă cu opt ani și, ceea ce este mai important, dispune și de ceva arme de ultimă generație, grație Occidentului.

Calea cea mai la îndemână pentru oprirea imediată a războiului ar fi înlăturarea lui Putin de la putere. Nu prea cred în scenariul ăsta, pentru că Putin și-a luat deja măsuri de siguranță. Oamenii din imediata sa apropiere sunt verificați probabil de tot felul de

structuri paralele, fidele dictatorului de la Kremlin, iar o revoltă a generalilor e greu de imaginat. În timpul războiului e complicat să întorci armele și să forțezi comandantul suprem să capituleze. Nu cred că așa ceva este posibil, cum nu cred că sunt mari diferențe între gândirea lui Putin și cea a generalilor ruși.

Cât despre declanșarea unor proteste masive de stradă – și aici e multă naivitate, pentru că puterea de la Moscova și-a luat măsuri de protecție. Toți cei care mișcă în stradă sunt imediat ridicăți de forțele de ordine, iar orice încercare de contestare a războiului este aspru pedepsită.

Conflictul nu se va termina curând, chiar dacă intensitatea luptelor va fi mult diminuată. Moscova va afișa același comportament ciudat, sfidând regulile diplomatice. Putin își imaginează că poate impune cu forța o nouă ordine mondială. Cât timp Occidentul va acționa ca un bloc, șansele lui Putin sunt minime.

Însă și dacă dictatorul va fi înlăturat, nu vă bucurați prea tare. E posibil ca ursul doar să prefere o hibernare mai lungă. Dar nimic nu-l va împiedica să fie la fel de agresiv când iese din vizuină. **SDC**

Vocea de aur a libertății

DUMITRU UNGUREANU

ROCKIN' BY MYSELF

Bătrânii cântăreți de blues au în repertoriu câte o piesă ce conține întrebarea (uneori îi dă și titlul) *Why I Sing the Blues?* Răspunsul diferă, desigur, de la unul la altul, fiecare explicându-și revărsarea de năduf mai mult sau mai puțin atractiv, dar totdeauna justificat.

În cele mai fericite cazuri, piesa respectivă este și un fel de *ars poetica*, deși nu pare să aibă această nobilă intenție. Și cine ar condamna

un bluesman că n-are habar de subtilități estetico-filosofice, când el izbuteste să trezească în inima ascultătorului binevenitul catharsis doar cu inflexiunile vocii sale răgușite de atâta fumat, băut sau alte vicii? *God, have mercy!*

Eu nu sunt cântăreț și n-am pretenția să aduc în sufletul cuiva vreo alinare cu textele rubricii de față. Însă deunăzi m-am pomenit chestionat amical de-un „urmăritor“ metaversist român – că de ce nu am scris și despre muzica rock din Rusia?! (Contextul războiului este evident!)

Amator oarecare, nu împătimit de jazz, omul cunoștea câte ceva despre mișcarea jazzistică sovietică, având și preferințe între interpretii de acolo. Nu auzise de trupele *underground*, prog-rock sau punk, pomenite cândva de mine și de alți comentatori, care se străduiesc să iasă măcar la suprafața internetului (fiindcă oferă

vizibilitate mondială) și să-și păstreze viața în minunata lume nouă croită de Putin după mintea și năravurile găștii sale cățarate pe grumazul răbdătorului popor. I-am explicat câte ceva preopinentei, fără să-l lămuresc prea bine, fiindcă nici eu nu știu suficiente amănunte.

Întrebarea lui mi-a relevat însă un adevăr întrezărit de mult, dar nu îndeajuns de clar, ori poate nu suficient de subliniat ca să fie axiomatic: muzica ultimului secol, de la blues la jazz, rock, funk, heavy-metal, progresiv sau rap este expresia libertății. Nu există rock sau jazz „de partid și de stat“, cum suna o sintagmă detestată până și de un oficial mai spălat la păr. Contestatară prin structură, intenție și exprimare, muzica rock își pierde credibilitatea (și chiar audiența!) atunci când e plătită de stat. Iar asta nu se petrece doar într-un sistem autocratic, precum

cel putinist. Se întâmplă și dincolo de Atlantic, la origini. Când rockerii și bluesmenii validați de public cântă la Casa Albă, între celebrități politice și potențați financiari, totul sună atât de plictisitor, că vomitatul e reacția firească de apărare și „apreciere“...

Există o „dictatură“ și în showbiz: a faimei durabile, care îți asigură un trai mai mult decât fericit. Dar nu-i obligatoriu să fii faimos ca să te îplinești. Trudy Lynn este o doamnă (mamă de cinci copii și bunică de mulți nepoți) care n-a gustat din cupa succesului deplin nici la cei 75 de ani pe care îi va rotunji la vară, pe 9 august.

Născută cu numele Lee Audrey Nelms, în Houston, Texas, era aproape firească să urce pe scenele locale din anii '60, alături de-un chitarist năbădăios ca Albert Collins, în grupul fetelor de acompaniament. Și-a văzut primul disc abia la 42 de ani, în 1989. N-a rupt gura topurilor. Cel

mai bun mi s-a părut *Royal Oaks Blues Cafe*, din 2013, cu Steve Kruse la muzicuță. Cel mai recent, al 19-lea oficial, este *Golden Girl* (2022, Nola Blue Records). Piesa-titlu are virtuozități auto-referențiale. Nu vă așteptați la cine știe ce seriozitate. Trudy Lynn nu se dezice de sclipiciuri, galanterii, frivolități, fandoseală și uituceli tipice vârstei, totul pe un fond de ten îmbibat în senzualitate și umor, ca-n zilele bune de odinioară.

Dar Trudy are o voce care, ascultată într-o zi sfâșiată, îți picură-n suflet fleacul de sentiment ce sfidează orice nenorocire. Nu contează despre ce cântă, ci cum vibrează. Și asta e tot. **SDC**

PLUGARUL ȘI MOARTEA
21 APRILIE // ORA 19:00
SALA MARE

PRIMUL TEATRU NAȚIONAL DIN ROMÂNIA
FONDAT ÎN ANUL 1840

STAGIUNEA 181 (2021-2022)

TEATRUL NAȚIONAL IAȘI

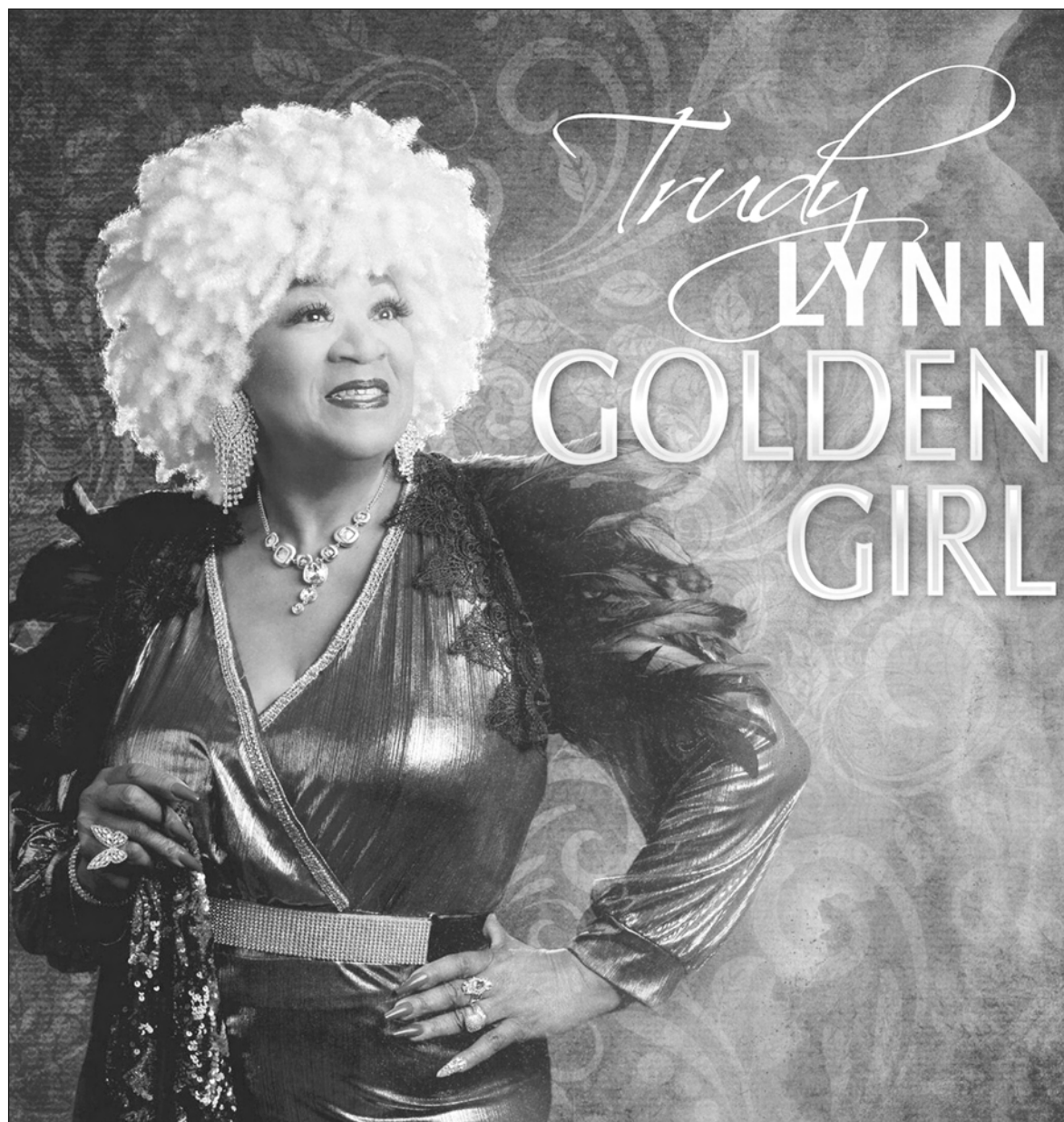
SPECTACOLELE LUNII APRILIE

VINERI, 1 APRILIE // 18:00 // SALA STUDIO TEOFIL VĂLCU CEVA CU TĂIȚEI	SĂMBĂTĂ, 16 APRILIE // 18:00 // SALA STUDIO TEOFIL VĂLCU SINDROMUL QUIJOTE
SĂMBĂTĂ, 2 APRILIE // 19:00 // SALA TEATRU LA CUB DUMINICĂ, 3 APRILIE // 19:00 // SALA TEATRU LA CUB MASA	DUMINICĂ, 17 APRILIE // 19:30 // SALA UZINA CU TEATRU SPUNE CEVA, FRATE!
LUNI, 4 APRILIE // 19:00 // SALA MARE ACUM RĂDE PRINTRE LACRIMI VESELUL ALECSANDRI	LUNI, 18 APRILIE // 19:00 // SALA MARE OPT FEMEI
MĂRTI, 5 APRILIE // 18:00 // SALA STUDIO TEOFIL VĂLCU CEVA CU TĂIȚEI	MĂRTI, 19 APRILIE // 19:00 // SALA MARE UNCHIUL VANEA
JOI, 7 APRILIE // 19:00 // SALA MARE DOMNUL VULPE	MIERCURI, 20 APRILIE // 19:00 // SALA TEATRU LA CUB TREI PIESE TRISTE
VINERI, 8 APRILIE // 19:00 // SALA MARE CHIRIȚA ÎN PROVINȚIE	JOI, 21 APRILIE // 19:00 // SALA MARE PLUGARUL ȘI MOARTEA
SĂMBĂTĂ, 9 APRILIE // 19:00 // SALA MARE DUMINICĂ, 10 APRILIE // 19:00 // SALA MARE GAIȚELE	MĂRTI, 26 APRILIE // 19:00 // SALA MARE DOMNUL VULPE
LUNI, 11 APRILIE // 18:00 // SALA STUDIO TEOFIL VĂLCU CÂND FERICIREA SE AFLĂ ÎN TRECUT	JOI, 28 APRILIE // 19:00 // SALA TEATRU LA CUB ORAȘUL CU FETE SĂRACE
MĂRTI, 12 APRILIE // 18:00 // SALA STUDIO TEOFIL VĂLCU MEMORIA APEI	VINERI, 29 APRILIE // 19:30 // SALA UZINA CU TEATRU NĂPASTA (...ȘI ERA PĂDUREA SINGURĂ...)
JOI, 14 APRILIE // 19:30 // SALA UZINA CU TEATRU VINERI, 15 APRILIE // 19:30 // SALA UZINA CU TEATRU TERMINAL: BRAZILIA (PREMIERĂ)	SĂMBĂTĂ, 30 APRILIE // 19:00 // SALA TEATRU LA CUB TREI

BILETE ONLINE

www.teatrulnationaliasi.ro | www.entertix.ro | www.myticket.ro

facebook.com/TNIAȘI | teatrulnationaliasi

Münchhausen în epoca post-adevăr

Monodrama *Münchhausen* a fost scrisă de Alexa Băcanu într-o structură dramaturgică modernă. Regizorul Ovidiu Caița a dezvoltat-o scenic la Teatrul Municipal „Matei Vișniec” din Suceava printr-o propunere ce deconstruiește teatrul în accepția lui clasică de exercițiu care camuflează și iluzionează. Regia fluidizează componentelor artei teatrale într-o formă ce dizolvă linia de demarcație a factualului de ficțiune. Să vedem cum.

● **Dramaturgia.** Scriitura compune un *storytelling* fragmentar, întreșând fapte istorice reale din biografia eroului titular cu fragmente epistolare și câteva episoade din parcursul personal al actorului. Stilul e ca descrierea personajului făcută în didascalii, „serios, controlat, calm”, pe alocuri cu glazură fină de paradox și absurd eliberând fire de umor livresc. Dramaturgia a pornit de la cartea lui Rudolf Erich Raspe, care l-a așezat în celebritate pe baronul german Karl Friedrich Hieronymus Münchhausen (1720-1797), și de la câteva dintre scrisorile lui Kafka adresate tatălui său. Asociat în cultura universală cu galeria marilor mincinoși, numele baronului a traversat veacurile, botezând sindromul mitomaniei, deschizând dezbateri despre adevărurile construite. În epoca post-adevăr readucerea sa în prim-plan e cât se poate de avenită.

● **Regie.** Ovidiu Caița a decis să facă un spectacol în spiritul secolului XXI, utilizând masiv potențialul expresiv al tehnologiei audio-video. Din poziția de coordonator echilibrat al componentelor ce alcătuiesc montarea, a renunțat la culise și la cortină în înțelesul generic, expunând întreaga mașinărie, de la ambientul scenic, așa cum e văzut doar de practicieni, la mijloacele și manevrele care fabrică un spectacol. O alegere foarte inspirată ca direcție a retoricii regizorale pentru un spectacol care angajează raportul dintre real și ficțional. A găsit la Municipalul sucevean deschidere și, mai ales, tehnicieni pricepuți care să răspundă la intențiile sale artistice. A anihilat al patrulea perete, i-a adunat pe privitori în imediata proximitate a interpretului și, de

OLTIȚA CÎNTEC DATUL ÎN SPECTACOL

vreme ce stau acolo, le-a conferit și atribuții interpretative, i-a implicat așa cum și atât cât a fost util artistic. A mizat pe factorul spontan, un factor de risc, dar a câștigat la nivelul impactului emoțional și la dinamica de ansamblu. Intervențiile publicului contează ca un element suplimentar cu aport estetic, îl include participativ, îi redimensionează prezența și rostul în circuitul creației.

● **Scenografie.** Sebastian Rațiu a modelat spațiul, așezând publicul în scenă de o parte și de alta a unui culoar central transversal cu două practicabile pe post de mese. A prelungit (ca în *skatepark*-uri) unul dintre capete, transformându-l în suprafață de proiecție grafică. Nu mai există nimic ascuns, sceno-tehnica e dezvoltată, o mini-stație de sonorizare e la dispoziția actorului, care o utilizează pentru imprimarea unor efecte, pentru înregistrarea a ceea ce spun unii spectatori, pentru remixarea și difuzarea în priză directă. Grafica live e o găselniță ingenioasă, completează prin reprezentare plastică, adaugă forme, culoare și ritm. Alternarea live-ului cu preînregistratul e continuă, efectele converg în temporalitatea teatrală, evidențiind traiectul causal trecut- prezent.

● **Video designul** lui Mihai Nistor capătă un rol major în susținerea narațiunii teatrale. Secvențe de desene animate, imagini filmate (în scenă se află o cameră video fixă, la vedere, care face captură video și o prezintă din unghiuri variate pe ecrane), câteva fotografii îmbogățesc partea de vizualitate. Un fragmentarism complementar celui care vine din text, întregind componenta filmică a spectacolului.

● **Sound designul** (Nelu Zlei) intervine în identificarea unor posibile surse de acustică, de la dopul unei sticle scos brusc („plop”, în

text, sugerând nașterea), turnarea unui lichid dintr-o sticlă într-un pahar, la mici instrumente muzicale, pentru a întrupa auditiv acțiuni verbalizate. Se merge pe sonorități neobișnuite, dar totuși familiare, tratate ludic, în tonul de ansamblu al mizanscenei.

● **Actorul** nu mai e doar cel care rostește vorbele din piesă. E și operator video, colectând în timp real imagini prin intermediul unui smartphone plasat pe un suport mobil imagini proiectate pe trei plasmă. Protagonistul e maestrul de ceremonie a tot ce vedem, ajutat doar de recuzită, obiecte care fac zgomote asociate muzicalului. Tehnologia îl ajută pe Cătălin Mîndru Ștefan să se multiplice și imagistic, nu doar vocal. Partea video îi permite să devină și propriul tată, relația personajului cu genitorul său fiind din categoria celor contorsionate emoțional.

One man show-ul e, pentru orice artist, proba supremă a resurselor creative. Se află singur în fața audienței, fără alt sprijin decât talentul și știința de a întru-chipa caractere. Aici nu doar unul, chiar mai multe. Cătălin Mîndru Ștefan a atins acel prag al carierei în care poate duce o monodramă. O face impecabil, relaționează constructiv cu partea tehnică, interacționează potrivit cu publicul, traversează firesc stări și registre dramatice, ne transmite convingător, carismatic povestea lui Münchhausen.

● **Publicul** flanchează teritoriul teatralității și e permanent implicat în edificarea ei. E parte a alcătuirii acesteia încă de la intrare, întâmpinat de interpret ca de o gazdă care vrea să se asigure că oaspeții se vor simți confortabil. Și care previne că prezența va fi mai mult decât fizică. Spectatorii sunt invitați să se manifeste, sunt participativi, devin interpreți alături de cel profesionist într-un parteneriat creativ și de receptare. Nu li se mai ascunde nimic, partea mascată a teatrului e devalată, tehnicienii implicați sunt la numai câțiva metri în fața lor, cu toate dispozitivele de sprijin la îndemână.

Opțiunea de a expune tehnologia care produce vizual-audibilul vine pe linia deconstrucției teatrale în care proiectul a fost așezat regizoral. Creatori și privitori sunt

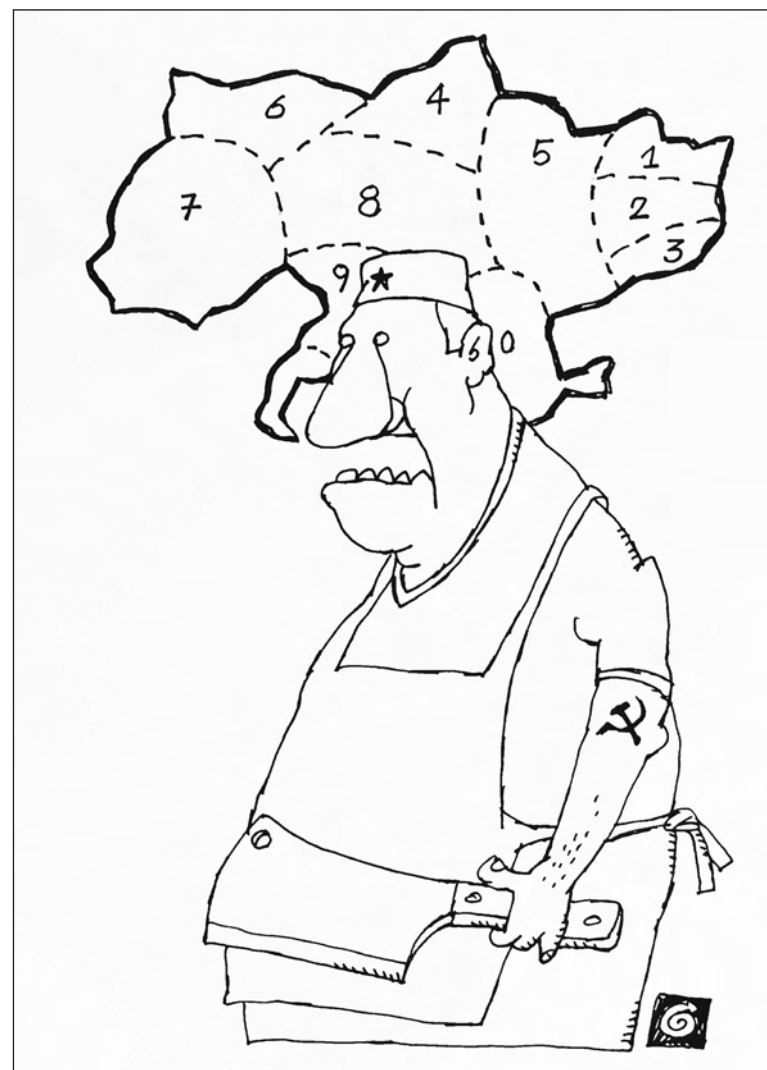

împreună acum, fără tănuire și disimulare. Butoanele imaginare manevrate de Ovidiu Caița în cursul repetițiilor au conectat și

omogenizat ingredientele în doze adecvate, într-o producție care este, în spiritul teatrului, un autentic succes de echipă. **SDC**

ION BARBU

PINACOTECA DIN PETRILA

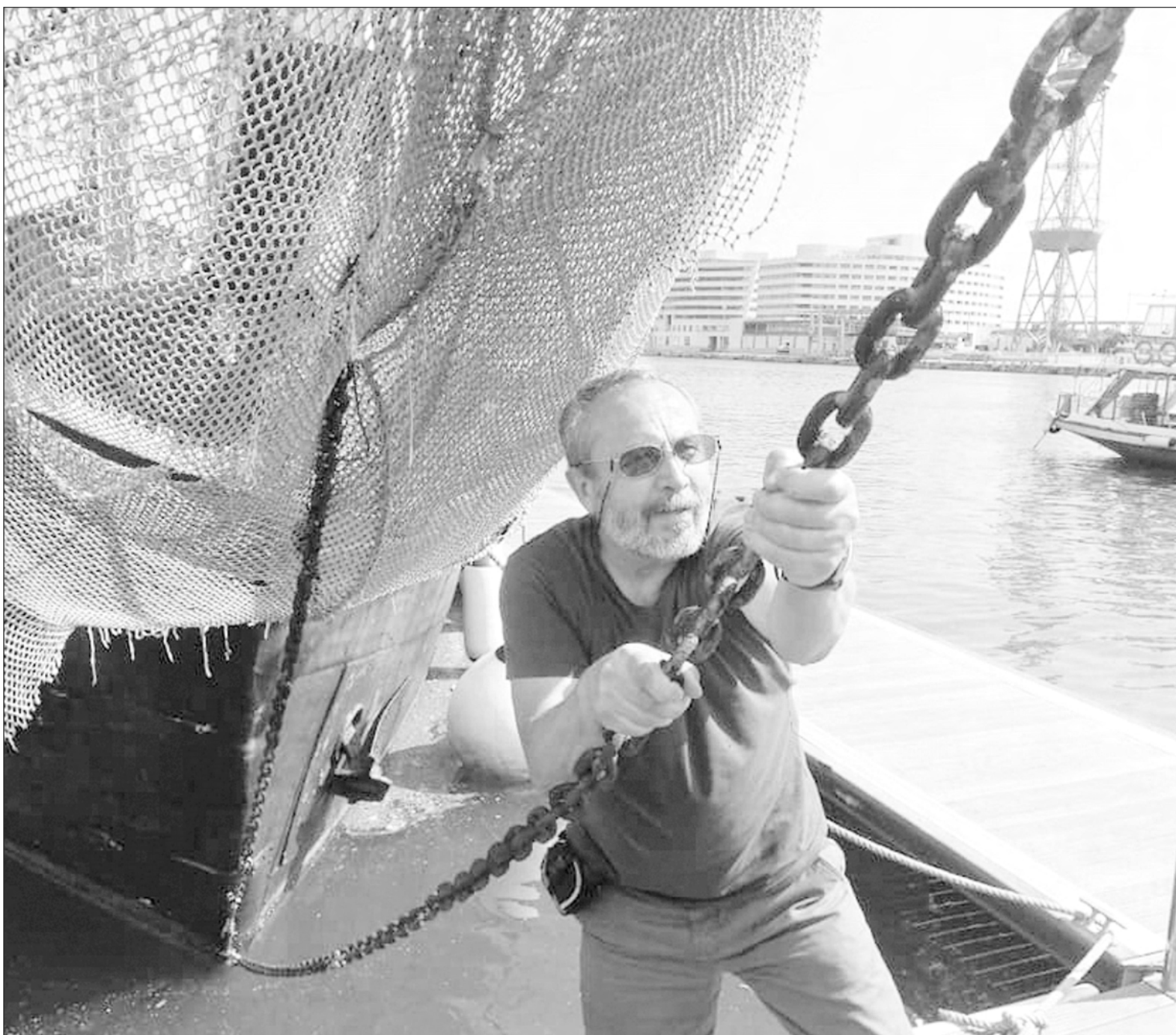

INTERVIU CU SCRITORUL NICHITA DANILOV

„Granița m-a urmărit pretutindeni. A fost o prezență constantă în existența mea”

„Marile simfonii pe care le auzim câteodată în suflet sunt mute“, spune Nichita Danilov care în acest an a publicat, la Editura Polirom, volumul de proză scurtă *Simfonia mută*. În rândurile care urmează, scriitorul

ne invită în lumea sa plină de magie, încă din anii copilăriei, petrecuți în satul bucovinean Climăuți, de la granița cu Ucraina, până azi, când se întreabă „la ce încercări ne va mai supune istoria“.

ALINA VÎLCAN

SIMFONIA MUTĂ. Cea mai recentă dintre cărțile dumneavoastră este volumul de povestiri *Simfonia mută*, apărut în acest an la Editura Polirom. Care a fost punctul de plecare pentru cele 11 povestiri din volum? Cum ați lucrat de această dată? Din ce se inspiră cartea de față?

Sunt, probabil, mai multe puncte de plecare și mai multe bifurcații de la care pleacă această carte. Căci fiecare povestire își are povestea ei și un anumit punct din realitate, din biografia sau din trăirea mea, în jurul căruia se țese povestea. Să luăm, de pildă, prima povestire inclusă în *Simfonia mută*, intitulată *Misionarul*, care începe astfel: „Toată noaptea suflase un vânt aspru, șuierând printre liniile de cale ferată, zguduind geamurile și ușile. În balcon, rufele întinse pe sârmă fuseseră smulse de rafale și aruncate în stradă. Am ieșit, spre dimineață, și am început să alerg după ele, culegându-le de pe mijlocul bulevardului. Nu se vedea nici țipenie de om. Doar tramvaiele și microbuzele așteptau goale la capătul traseului să-și facă apariția, ieșind de pe scările blocurilor scufundate în întuneric, primii călători“. Când am început această povestire, locuiam în Păcurari (n.r. – cartier din Iași), aproape de capătul orașului. Aici, atunci când se declanșa, vântul

avea puteri apocaliptice. Aproape nu puteai să stai în calea lui. Țin minte că odată, în toiu iernii, când au ieșit din bloc soția și fiica mea Larissa, crivățul aproape le-a luat pe sus. A fost o scenă desprinsă parcă din Chagall. În timp ce mergeau spre colțul blocului, deodată Larissa s-a ridicat aproape la doi metri de pământ, iar Cristina, care o ținea de mână, era cât pe ce să zboare și ea. Scena asta mi s-a întipărit profund în memorie. Ea s-a suprapus cu o altă întâmplare, ușor neverosimilă, când cineva, un fost prieten de-al meu din tinerețe, a descins precipitat în biroul meu de la Casa de Cultură și mi-a spus că a venit să mă salveze din mâinile Necuratului, în mrejele căruia căzusem din pricina orgoliului și a vanității mele de nemăsurat. Bineînțeles, și din pricina literaturii, care mi-a stimulat orgoliul. „Am venit – mi-a spus, vechiul meu amic, pe care nu-l mai văzusem de vreo zece ani de zile – să-ți intermediez relația cu Dumnezeu. Eu sunt mesajerul”. „Mesagerul cui?”, l-am întrebat de curiozitate. „Mesagerul celui Atotputernic”, mi-a răspuns. „Te-a trimis El sau ai venit din propria-ți inițiativă?” „Din propria-mi voie, dar probabil cu dezlegarea Lui...” „Și de ce ai făcut asta, din amicitie?” „Nu din amicitie, ci din simțul datoriei pe care o am de îndeplinit pe pământ.” „Datorie față de cine?” „Față de toți, inclusiv față de tine și față de Dumnezeu...” „Dar bine, amice, i-am răspuns. Sunt impresionat de gestul tău, și îți mulțumesc că te-ai gândit să mă salvezi din ghearele Necuratului, numai că, vezi, lucrurile stau un pic mai altfel decât îți imaginezi. În relația cu Dumnezeu, eu nu am nevoie de intermediari. Comunic singur, așa cum pot. Iar când am nevoie de un intermediar, merg la capătul pădurii și mă rog ingenunchind la rădăcina unui pom...” „Văd că nu te vindeci de vanitate!”, a spus vizitatorul meu, ușor iritat. „Fiecare cu vanitatea lui, i-am replicat. Tu cu a ta, eu cu a mea. Uneori trebuie să alegi și această cale ca să ajungi la adevărul ce stăruie în tine”, i-am răspuns. „Eu lupt pentru un singur adevăr. Pentru adevărul Lui, care are o singură față, și nu mai multe.” „Și nu te apasă câteodată îndoiala?” „Nu mă apasă, căci adevărul mă apără de îndoieli...” Am vrut să-i dau o replică pornind de la afirmația lui Descartes, care spune că: „Pentru a investiga adevărul este necesar să ne îndoim, pe cât posibil, de

toate lucrurile”. Și mai spunea același Descartes că spiritele limitate nu se îndoiesc de sine niciodată, fiind convinse că dețin adevărul pur. Or, adevărul pur te poate duce la orbire. Uneori, la nebunie. M-am despărțit destul de bulversat de fost meu prieten. Care ridicându-și pumnii strânși spre becul aprins în tavan, a rostit pe un ton mândros blesteme și cuvinte aspre la adresa mea, cuvinte ce mi s-au înfipt ca niște pumnale în inimă. Ei bine, acum întorcându-mă la întrebarea ta, consider că din aceste două evenimente disparate între ele – vântul ce bătea în Păcurari și întâlnirea aceasta – s-a încheiat povestirea, iar eu am devenit Misionarul.

PROZĂ SCURTĂ. Sunteți poet, romancier, iar cu *Simfonia mută* vă întoarceți la proza scurtă. Cum vă raportați la genurile și formele literare, de care vă simțiți mai legat?

În prezent, dacă stăm să ne gândim, nu există mari diferențe între genurile literare. Sau, dacă există, diferă doar formele, conținutul e însă același: cunoașterea multiplelor straturi ale sufletului omenesc. Dar și diferențele între forme, pe parcursul vremii, s-au mai atenuat. Să luăm, de pildă, marile romane ale secolului XX. *Ulise* de Joyce, *Procesul* de Kafka, *Muntele vrăjtit* de Thomas Mann, *Orbirea* de Elias Canetti, *Maestrul și Margareta* de Bulgakov, *romanul lui Faulkner*, *Veacul de singurătate* al lui Garcia Márquez, romanul *Toba de tinichea* de Günter Grass sau romanele lui Vargas Llosa, toate aceste cărți și multe altele se învecinează mai mult cu poezia, în sensul vizionar al cuvântului, decât cu proza propriu-zisă. La fel se întâmplă și cu romanele lui Gogol, cu scrierile lui Poe sau cu cele ale lui Flaubert

” Trec fără prea mari probleme de la un gen literar la altul. Totul depinde de starea mea lăuntrică și de obsesiile de care sunt cuprins într-un moment sau altul. ”

și Proust. Asta pe de o parte, pe de alta și mulți dintre marii poeți ai secolului XX își trag seva din breșele pe care le-a făcut Joyce prin *Ulise*, dar și din alți scriitori vizionari. Și pot da câteva exemple: T.S. Eliot și Ezra Pound, ca și o mare parte din poezia americană modernă și postmodernă. Asta e limpede ca bună ziua. Dar asta nu înseamnă că T.S. Eliot sau Ezra Pound nu sunt poeți mari. Sunt, sunt poeți uriași. Și ei, la rândul lor, au revoluționat poezia. La proză scurtă s-a întâmplat la fel. *Moartea și busola* a lui Borges e poezie pură. În ce mă privește, trec fără prea mari probleme de la un gen literar la altul. Totul depinde de starea mea lăuntrică și de obsesiile de care sunt cuprins într-un moment sau altul.

MAGIE. Povestirile dumneavoastră din acest volum au o atmosferă aparte, încărcată de magie. Cum se obține magia în literatură? Cum se construiește vocea în stare să întindă o vrajă?

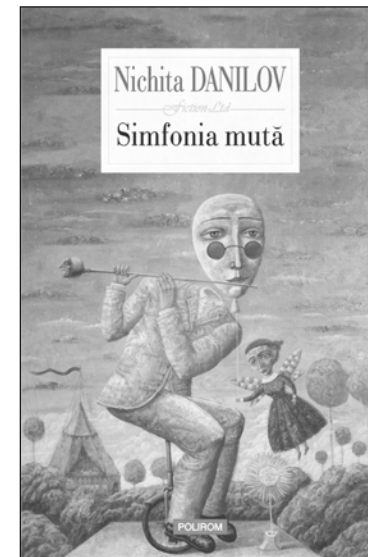
Se construiește foarte simplu. Te duci noaptea în pădure și culegi bureți. Culegi și ierburi. Apoi vii acasă și le tai, amestecându-le într-un ceaun așezat la un foc mic. Când amestecul începe să se încălzească, iei ceaunul de pe foc și începi să faci inhalații, aruncând din timp în timp câte un pumn de consoane și vocale umede peste tăciunii aprinși. Amesteci apoi focul cu apa și invoci spiritele ce veghează asupra împărăției morții. Când vei auzi răsunând glasuri undeva în preajma ta, trebuie să fii pregătit, căci ai ajuns aproape de revelație. Cu un ultim efort de voință, te ridici deasupra podelei și începi să levitezi, rotindu-te prin cameră din ce în ce mai repede. La un moment dat vei avea intenția să te oprești. Dar trebuie să treci peste tentația asta și să te rotești în același sens, căci, dacă te vei opri, există riscul să fii expulzat din eul tău interior, intrând fără voia ta în hăul unui alt eu, care te va bulversa. Când simți că ai ajuns la capătul coridorului, deschizi ochii și începi să-ți reamintești ce s-a întâmplat cu tine în acest interval de timp. Iar, când te liniștești, treci totul pe hârtie. Așa se construiește, desigur, cu aproximațiile de rigoare, atmosfera de magie literară. Magia trebuie să existe în doze mai mari sau mai mici în orice carte. Căci o carte care nu conține nici un sâmbure magic nu conține nici suflet. Iar cărțile trebuie să aibă suflet. Sufletele se ascund înăuntrul literelor.

În fiecare literă, ca într-o scorbură, câte un mic suflet. Aș vrea să intru înăuntrul literelor și să mă joc cu ele. Ei bine, uneori chiar mă joc. Și jocul acesta ține de magie. După cum ține de magie și gândirea propriu-zisă. Căci gândurile fiecărui om se adună într-un nor, sau mai degrabă într-o sferă invizibilă, ce levitează deplasându-se încet dintr-o galaxie în alta, dintr-un capăt al universului în altul. În jurul acestei sfere invizibile se rotesc iubirile, iluziile, deziluziile, frustrările și alte sentimente umane. Nimic din ce am gândit și din cele ce am trăit nu piere. Gândurile noastre suspendate în aer sau în vid adună în jurul lor alte gânduri și alte sentimente. Și tot așa, mereu așa... A, E, I, O, U, oare cât de articulat e universul nostru cognitiv?

NOTE BIOGRAFICE. Sunteți născut în zona Sucevei, în anii '50, și aveți rădăcini ruso-lipovenesti. Cum v-a influențat literar spațiul și timpul în care ați crescut, în care v-ați format?

M-am născut pe 7 aprilie 1952, de Bunavestire pe stil vechi. Probabil pe la orele 10.30-11.00, acasă, nu la spital, în camera de oaspeți. Asta o știu de la mama. Desigur că mama nu s-a uitat la ceas în momentul când am venit pe lume, s-a uitat însă pe geam și a văzut lumea ieșind de la biserică și închindu-se. A auzit și clopotele vestind, bătând de sărbătoare. Casa noastră se afla vizavi de biserică verde. O biserică de lemn care a ars la scurt timp după ce am plecat din sat. În preajma ei mi-am petrecut o mare parte din copilărie. Mă leagă multe amintiri, care din când în când îmi revin în memorie sau în vis. Îmi amintesc de scara în spirală ce urca în clopotniță, de pânzele de păianjen ce acopereau sfeșnicele. De cuiburile de bufniță pe care le vedeam acolo. De pârâuașul ce curgea susurând prin mijlocul curții noastre. De castanul crescut lângă fântână. De peștii ce înotau la suprafața ei.

M-am născut în nordul Bucovinei, într-un sat situat la granița, unde harta României se agață în cui. Mi-am trăit copilăria acolo, exilat într-un fel de Ev Mediu postmodern, având impresia că mă aflu în centrul lumii. În plină eră proletcultistă, în timp ce Dumnezeu era hulit pretutindeni în jur, în satul meu credința, portul, datinile și obiceiurile rămăseseră neschimbate de câteva veacuri. Am avut parte de o copilărie fabuloasă. Am

trăit într-o comunitate închisă, într-o lume în care Evul Mediu era la el acasă. Dogmele și cutumele unei astfel de lumi mi s-au imprimat adânc în suflet, încă din fragedă copilărie. În satul meu totul era, deopotrivă, demonic și dumnezeiesc. Diavoli, ca de altfel și îngerii buni ai Domnului, erau prezenți pretutindeni. Diavolul se ascundea sub așchiile de lemn tăiate duminică, împrăștiate prin iarbă; se ascundea sub pietrele din rău, în mălul apei, sub punte, în balamalele porților, pe acoperișul caselor, în ieslele vitelor, în cuștile câinilor, uneori cobora și în fântânile lăsate de izbeliște, tulburând apa; se ascundea în vatră, în oalele puse pe foc, în câmile de apă lăsate fără capac; de aceea omul, atunci când trebuia să facă un lucru, mai întâi de toate trebuia să rostească în șoaptă o rugăciune și să purifice tămiind locurile unde s-a ascuns necuratul. Pentru alungarea duhurilor rele, îngerii Domnului veneau cu trâmbițe tăcute și cu sulite lungi și nevăzute și îi împingeau pe diavoli înapoi în bezna luciferică. Oriunde te duceai, îl găseai pe Dumnezeu. Binele și răul se amestecau de-a valma și, pentru a le putea separa, trebuia să apelezi la rugăciune, dimineața și seara, uneori și noaptea târziu, atunci când forțele nevăzute ale întunericului îți invadeau somnul.

AMINTIRI DIN BUCOVINA. Ce alte amintiri păstrați de atunci?

În afară de Dumnezeu mai era și granița, ca o formă materializată a răului. O graniță dureroasă, ca o rană vie. Ea fusese trasată între satul meu, Climăuți, și satul unde se născuse mama, Fântâna Albă, acolo unde a avut loc și masacrul.

Continuare în pagina 10

Continuare din pagina 9

Granița separa două lumi, a noastră și cea de dincolo. Și dacă la Climăuți te puteai întâlni cu îngerii lui Dumnezeu pe pajiște, la cimitir sau pe ulițele satului, dincolo de granița marcată de un gard înalt de sârmă ghimpată și câțiva stâlpi, indicatori pe care străluceau însemnele unei puteri întunecate, îngerii fuseseră alungați și în locul lor băntuiau patrurile de soldați...

Granița m-a urmărit pretutindeni. A fost o prezență constantă în existența mea. M-a urmărit și în anii de școală, și în perioada facultății, m-a urmărit și în viața literară, și în cea socială. Între mine și ceilalți s-a aflat întotdeauna o fâșie arată peste care nu puteam trece. Câteodată, fâșia era străjuită de sârmă ghimpată. Câteodată ea devenea o simplă linie imaginară trasată pe o foaie de hârtie. Încercam să trec dincolo de marginea ei, făceam un pas spre ceilalți, apoi reveneam în banca mea. Granița mi-a încărcat sufletul de revoltă, dar și de multă, multă poezie.

Da, în vremea copilăriei mele

am fost fascinat de graniță. Acolo, aproape de linia orizontului, de parte de gardul de sârmă ghimpată pe lângă care treceau patrurile sovietice ținându-și puștile automate lipite cu mândrie de piept, se întindeau galbene lanuri de grâu, lanuri de orz, lanuri de ovăz și lanuri de rapiță, iar după ele ulițele satului Fântâna Albă, locul unde se născuse mama și de unde bunicii mei, împreună cu cele trei mătuși ale mamei, temându-se să nu fie arestați cu toții ca dușmani ai poporului, cum s-a întâmplat cu atâția alții, și trimiși în Siberia, și-au lăsat casa și tot avutul lor în grija fiului mai mare și au trecut granița în România. Aici au pribegit vreme de doi ani fără acte, ascunzându-se prin gări, călătorind cu marfarul, lucrând cu ziua munci din cele mai grele; trăind tot timpul cu teama în suflet, au călătorit dintr-un oraș în altul, ajungând la Suceava, de unde au plecat în Ardeal, iar de acolo în Banat, de unde s-au întors în Bucovina lor natală și s-au stabilit la Rădăuți. Bunul Dumnezeu i-a ținut în viață. Bunicii mei nu și-au revăzut satul natal, unde

cele trei biserici fuseseră transformate în depozite și grajduri pentru vite. Unele dintre icoanele vechi, aduse din Rusia de strămoșii lor care plecaseră în exil prizonieri de țări pentru credința lor dreaptă, fuseseră tăiate în bucăți și aruncate pe foc, altele au fost ascunse în poduri sau puse în cufere și îngropate la marginea pădurii. Icoane vechi de pe timpul lui Teofan Grecul și Andrei Rubliov... Crucile de pe biserici fuseseră și ele date jos, clopotele topite, din bronzul lor bolșevicii, dând dovadă de mult zel, au turnat câteva busturi ale marelui conducător al tuturor popoarelor, Iosif Vissarionovici Stalin. În locul clopotelor, vuia singur, noaptea, plin de disperare, vântul.

Ziua însă cupolele aurite ale bisericilor străluceau în soare. Priveam fascinat de aici, de la marginea satului meu natal, contururile vechilor lăcașe, fără să știu că în locul crucilor bolșevicii înfipseră în cupole stele roșii în cinci colțuri.

ANII '80. Deși nu ați studiat la București, ați făcut parte din Cenaclul de Luni al optzeciștilor? Cum erau anii aceia?

Nu știu dacă am făcut parte, dar de citit, am citit acolo. M-am format însă la Iași, mai mult la academia liberă, la Rarău, la Corso, la Stud Bar și în alte locuri, în compania unor prieteni, care înțelegeau ideile mele și se lăseau contaminați de ele, după cum și eu mă lăsam contaminat de ideile lor. Cenaclurile erau supravegheate în perioada aceea, erau infestate de informatori. Probabil că mai puțin Cenaclul de Luni, ce se afla sub patronajul lui Manolescu. În Iași însă, după cum am aflat mai târziu, fiecare cenaclu avea doi-trei informatori, racolați din rândul cenacliștilor. Asta s-a întâmplat și în perioada anilor optzeci, dar și în perioada anilor șaptezeci și șaptezeci. De aceea, în mod instinctiv, eu preferam academia liberă. Și aici, desigur, băntuiau tot felul de fețe dubioase ce te trăgeau de limbă, dar, luat de avânt, eu mă simțeam în siguranță. Acum studiind anumite arhive, știu că printre cei racolați s-au aflat și unii dintre prietenii mei apropiați. Le știu numele, dar

nu le port pică. Oricum, cu sau fără voia lor, ei au contribuit la formarea mea ca scriitor. Dumnezeu să le ierte derapajele.

MAI PUȚIN OBIȘNUIȚ. Aveți studii în domenii ca economie sau arhitectură, ba chiar ați lucrat cândva și ca economist, înainte de a vă dedica profesiilor din zona umanistă. Cum trăiați pe atunci și cum v-ați împăcat cu o astfel de activitate, destul de neobișnuită pentru un scriitor?

O, m-am împăcat minunat și nu am regretat niciodată că n-am urmat Filologia. Atât Arhitectura, cât și Facultatea de Științe Economice – secția Economia industriei, comerțului și transporturilor – mi-au deschis ferestre și porți nebănuite spre înțelegerea sintetică și mai profundă a lumii. Gândește-te că am studiat acolo materii precum istoria și geografia economică a lumii, teoria probabilităților și a jocurilor de noroc, dar și relații economice internaționale, un curs fabulos, susținut de fostul rector al Universității „Alexandru Ioan Cuza”, domnul Mihai Todosia. Și dacă înțeleg azi câte ceva din cele ce se petrec în jur, faptul acesta se datorează profesorilor pe care i-am întâlnit acolo. Cursurile lor nu erau seci, ci pline de miez. Chiar și cursul de contabilitate ținut de regretatul profesor Rusu, o somitate în materie, era fabulos. Profesorul Rusu nu preda, ci oficia cursul, după un ceremonial ce-ți aducea aminte de procesiunile religioase. Părea să fie mai degrabă cardinal sau papă decât profesor. Și nu era lipsit de umor. După cum nu era lipsit de umor nici profesorul de istorie economică a lumii, domnul Botez. Examenele la această materie erau un adevărat spectacol. Cred că nici Caragiale, nici Kusturica nu ar fi putut imagina scene mai bizare. Profesorul asculta studenții abordând o figură sobră. Când un student răspundea prost, căutând să-l îmbrobodească, se ducea și deschidea larg geamul, pentru ca prostia emisă de *studinte* să iasă afară, sau se ascundea sub cadră și își astupa urechile, lăsând studentul să vorbească la pereți. Atunci însă când prostia ajungea la cote maxime, își scotea pantofii și-i arunca

ținând în capul vorbitorului. Era un bun retor, depășind cu mult prin atitudinea lui mediul academic scortșos în care se formase. Deși părea un zbir, a trăit și a murit ca un poet. Nici Rilke nu a avut parte de o moarte mai frumoasă, mai încărcată de semnificații. Mă obsedează și acum sfârșitul lui. Profesorul își plimba nepoțica pe aleile parcului Copou. Era primăvară. Totul era înflorit. Fetița se învârtea în jurul lui, iar el se prefăcea că aleargă după ea. La un moment dat, micuței i-a sărit sândăluța din picioruș. Profesorul s-a aplecat, a cules sândăluța din iarbă și a dat s-o încălze. N-a mai apucat, căci, din pricina efortului, a făcut atac de cord. Dar nu numai eminentul profesor Botez, care studiasse, printre altele, teologia și filosofia (avea o admirație nemărginită față de *Spațiul miotic* al lui Blaga), era în esența lui poet. Poet era și profesorul de matematici înalte, domnul Diaconița. Lecțiile lui erau ca niște inițieri în alte lumi, dominate de ecuații cu n necunoscute. Nu ne cerea mare lucru. Nici măcar nu trebuia să fim atenți la cursurile lui. Iar la examene nota cea mai mică era 7. Semăna cu un pianist sau mai degrabă cu un dirijor ce-și ridica ritmic brațele animând o orchestră nevăzută. Și la fiecare mișcare a brațelor sale lungi pe table apăreau cifre și litere grecești încadrate în paranteze pătrate, eliptice sau triunghiulare atât de complicate, încât privindu-le din bancă de multe ori aveam impresia că mă aflu nu în fața unei table, ci a cerului înstelat pe care se perindă zeci de mii de constelații. Profesorul Diaconița, care nu venea niciodată în întregime treaz la cursuri, avea formule pentru orice mister nedezlegat, pentru orice fenomen și pentru orice lucru. Avea ecuații pentru numere de magie de la circ, ecuații pentru cum poți scoate un as din mânecă în timpul unei partide de poker fără să fii observat. Sau cum să rostești o rugăciune invocându-l pe Dumnezeu. Desigur, nu mă îndoiesc că avea formule și pentru chemarea forțelor necurate, aflate sub acoperirea beznei pe pământ sau chiar la cursul lui. După cum avea și formula tainică a nașterii universului din marele nimic și formula pentru dispariția lui la pocnetul unui deget nevăzut în aer. Cu astfel de profesori, nu aveai cum să nu devii poet. În cap îți pătrundeau nu numai ecuații și mulțimi de numere raționale și iraționale,

„Limba e și ea o graniță peste care e foarte greu de trecut. “

© Teo Chiriac

ci și poezie. Multă, multă poezie. Mă și mir că o parte din foștii mei colegi nu s-au apucat de scris, ci și-au urmat meseria. Ascultându-i în sala de cursuri pe acești dascăli de elită, încet-încet, am început să înțeleg că universul întreg e numai conștiință. Că nu există nici cea mai infimă particulă de materie situată undeva la mii și mii de ani lumină în spațiu care să nu rezonanze în interiorul tău. Căci ea e o infimă parte din tine, iar tu o infimă parte din ea. Culmea e că lecția această am deprins-o urmând o facultate materialistă.

SCRIITOR DIN ROMÂNIA. De-a lungul anilor, ca scriitor, ați fost prezent în numeroase antologii din afara României, cum vă raportați la scena literară internațională scriind într-o limbă minoră, ca româna?

Nu m-a frământat prea mult această chestiune. Eu știu că limba e și ea o graniță peste care e foarte greu de trecut. Nu-mi fac, în acest sens, prea multe iluzii. Știu că totul ține de destin, dacă destinul meu e să fiu cunoscut, atunci mi se vor deschide în față, acum sau mai târziu, porți nebănuite. Dacă nu, nu.

Dar vorbesc cu păcat: chiar zilele acestea am primit prin poștă revista „Die Horen“, în care mi-au apărut patru pagini de poezii, în traducerea lui Jan Koneffke. Un traducător de elită. În curând urmează să-mi apară, dacă lucrările nu vor lua o turnură tragică și războiul nu se va extinde în toată Europa, o antologie la o editură din Elveția, în traducerea aceluiși minunat Jan Koneffke, pe care încă nu l-am întâlnit în carne și oase. Comunicăm online. Ajungând aici, țin să-i mulțumesc și Gabrielei Adameșteanu, care a făcut intermedierea. De-a lungul vremii, am mai avut surpriza să fiu tradus de oameni pe care nu-i cunoșteam. Sean Cotter de pildă, profesor la Universitatea din Dallas și poet. Și Danilo De Salazar, de la Universitatea din Calabria, unde am fost invitat, de altfel, la o serată literară.

SOCIETATE. Mai are scriitorul astăzi și rolul de observator al societății în care trăiește sau acesta s-a pierdut? Dumneavoastră cum priviți spre realitatea din jur, ca scriitor?

Noi judecăm lumea, dragă Alina, după informațiile pe care ni le furnizează presa sau alte surse mai mult sau mai puțin oficiale, dar nu ținem cont de cele pe care

ni le furnizează intuiția și bunul simț, care sunt ascunse dintr-un motiv sau altul de micile și mai cu seamă de marile state ale lumii, și care rămân pentru totdeauna îngropate undeva în neant. Uneori, din acest punct de vedere, partea nevăzută a lucrurilor se relevă doar minții sufletului nostru, care însă nu are suficientă putere pentru a le rosti.

De cele mai multe ori realitatea e neașteptată și ea iese în întâmpinarea ta, în întâmpinarea frământărilor și a întrebărilor pe care ți le pui legate de rostul omului în lume și despre adevărul ultim. Răspunsurile le găsești oriunde și oricând. Și aceasta pentru că, dacă știi s-o interpretezi, realitatea îți arată și partea nevăzută a ei. Ea îți scoate în față o serie de simboluri care nu sunt altceva decât o proiecție a arhetipurilor ascunse în subconștient. Legat acum de teama de război și de alte evenimente ce se rostogolesc cu forța unui taifun în viața noastră, ce aș putea să spun? Probabil că presentimentele și-au pus amprenta puternic asupra mea, căci, iată, în ultima vreme sunt bântuit de un coșmar cumplit ce se repetă aproape noapte de noapte. În vis îmi apare că s-a produs extincția și că pe pământ a rămas un singur om. O entitate ciudată, un hermafrodit, jumătate bărbat, jumătate femeie eternă. O entitate care se înmulțește prin sciziune nucleară, umplând pământul cu o nouă lume. Dimineața, când mă trezesc îngrozit din vis, stau mult

timp cu ochii închiși și mă întreb dacă ființa mea a rămas aceeași sau a fost contaminată de teamă, suferind mutații genetice din cauza radioactivității substanțelor nocive ce plutesc în aerul epocii.

DIPLOMAȚIE. O vreme, la sfârșitul anilor '90, ați lucrat în diplomatie, pentru Ambasada României în Republica Moldova. Cum vedeți azi, în mileniul al III-lea, legătura dintre cele două țări, mai ales în contextul războiului din Ucraina și al tensiunii cauzate de acesta în regiune?

Relația nu e chiar atât de simplă pe cât pare. Basarabia, probabil și din cauza ocupației țariste și apoi sovietice, trăiește complexul fratelui mai mic, care e dominat de fratele mai mare. Dincolo de patriotismul afișat, descoperim și o anumită prudență, o anumită suspiciune. Basarabia ar veni cu tot sufletul spre România, dar, având în spate un trecut tragic, face doi pași înainte și unul înapoi. Ar vrea să se asigure că totul va fi bine și nu va mai trece prin traumele prin care a trecut. Apoi, în anumite straturi ale societății poate fi descoperit și sindromul Stockholm, al victimei care se atașează de călău. În ce privește atitudinea României, nici aici lucrurile nu sunt chiar atât de simple. Prea puțini sunt cei care înțeleg adevărata natură a acestui spațiu. România, care și ea joacă uneori rolul fratelui mai mare, e de fapt prizoniera fratelui mai mic. Dar aici nu știu dacă e vorba

„Cărțile trebuie să aibă suflet. Sufletele se ascund înăuntrul literelor. În fiecare literă, ca într-o scorbură, câte un mic suflet.“

de complex, ci mai degrabă de o acumulare de fapte care nu au fost duse până la capăt, nici de o parte, nici de alta. Orice am spune și orice sentimente am avea, Basarabia e România. O Românie cu mult suflet.

COTIDIAN. Cum ați resimțit acești doi ani de pandemie, urmați de apariția unui conflict armat de care ne desparte numai o graniță? Cu ce gânduri urmăriți tot ce se întâmplă?

Ne-a fost dat să vedem pe viu căderea comunismului. Ne-a fost dat să asistăm la descompunerea URSS. În curând vom asista, probabil, și la sfârșitul epocii lui Putin și la dezmembrarea Rusiei.

Asistând la căderea comunismului și descompunerea Imperiului Răului, cum numea Uniunea Sovietică președintele american Ronald Reagan, am crezut că asistăm și la căderea forțelor malfice ce macină omenirea. Speranța noastră s-a dovedit a fi deșartă, căci, de fiecare dată după ce a fost învins, răul a renăscut din propria-i cenușă, în același loc, dar și în altele, îmbrăcând mereu o altă formă, mult mai subversivă și

mult mai periculoasă. Oare la ce încercări ne va mai supune istoria? Ne-am obișnuit atât de mult să se vorbească despre escaladarea tensiunilor și despre război, încât orice informație catastrofală ce se rostogolește dinspre această zonă noi tindem s-o percepem aproape ca pe o stare de normalitate. Și faptul acesta e grav, foarte grav. De ce cu mic, cu mare, popoarele lumii nu i-au oprit pe liderii care răspund de destinul lor să se înarmeze? Luptăm pentru libertate, dar ne înarmăm până în dinți, ca să apărăm pacea! Stăm pe un butoi de pulbere gata-gata să explodeze și aproape că nu reacționăm sau reacționăm nu după cum ne dictează conștiința, ci după vor să reacționăm cei care ne coordonează destinele. Până acum era inevitabil războiul dintre Rusia și Ucraina, în curând însă, după cum vedem că se desfășoară evenimentele, va deveni inevitabil și un război dintre Rusia și NATO.

Desigur, va deveni inevitabil și războiul nuclear, ca de altfel și confruntarea – și ea inevitabilă – dintre NATO și China. Mă întreb, totuși: pe lumea aceasta mai există rațiune? **SDC**

Dan Perșa – Călătorie în iad și în rai și-n oraș

„Suplimentul de cultură“ vă prezintă în avanpremieră un fragment din romanul *Călătorie în iad și în rai și-n oraș*, de Dan Perșa, care va apărea în curând în colecția „Ego. Proză“ a Editurii Polirom.

– FRAGMENT –

Multe zile Iana n-a mai trecut pe la bădia și, când au vorbit la telefon, i-a spus că, urmărită, nu mai îndrăznește să vină la el și din pricina asta a intrat în post de patruzeci de zile, ca să-i fie mai ușor și ca să-l uite. Bădia o văzu în mintea sa ca pe o călugăriță cu priviri sfioase îndreptate în jos și chipul ascuns în maramă. Se simți mândru de ea și îi spuse că îi respectă postul. Dar n-a înțeles prea bine bădia ce înseamnă că ea vrea să-l uite, n-aveau cum să nu-și amintească unul de celălalt și îi scria când și când, rar, ca să n-o tulbure, și aștepta ca ea să încheie lungile zile de ajunare, ca să se întâlnească iarăși. Așa că bădia stătea în garsoniera lui ca orice om singuratic, își mai făcea o mămăligă cu brânză și smântână, o salată de roșii cu castraveți și ardei kapia, mai dădea cu aspiratorul și

spăla parchetul... de, treburi casnice, ca să mai treacă timpul. Când a socotit el că s-au scurs ca nisipul dintr-o mare clepsidră cele patruzeci de zile de post, i-a scris Ianei și-a întrebat-o când trece pe la el.

– Dar nu mai trec pe la tine, i-a spus Iana, îmi este așa greu, iar dacă te văd, voi fi nevoită să o iau de la capăt, să postesc, să te uit.

– M-ai uitat? întrebă bădia Petrache.

– Nu, nu te-am uitat! Și n-o să pot rezista fără să vin la tine. Ai văzut femeie îndrăgostită să renunțe la iubitul ei?

La fel credea și bădia Petrache, că nici el nu poate rezista fără s-o vadă. Reușise să se abțină peste patruzeci de zile cu gândul că apoi vor fi iar liberi să se întâlnească și cât de dulce va fi îmbrățișarea lor.

Au mai trecut câteva zile și, într-o vineri, chiar în Vinerea Neagră, Poștașul a plecat în zori la un client în alt oraș.

– O să ne vedem astăzi, i-a spus Iana bădiei la telefon.

Bădia sări în sus de bucurie și, ca să-i fie așteptarea mai ușoară în acea a doua jumătate de Prier, lună despre care spune poetul: „Aprilie este cea mai crudă lună din an; ea face să răsară liliacul din pământul mort, amestecând amintirea cu

dorința, stârnind rădăcinile amorțite cu ploie de primăvară“, a scos aspiratorul, a dat cu el prin casă, dar s-a luat curentul. Și-a verificat siguranțele, apoi a ieșit în scara blocului să vadă tabloul general și a întâlnit un vecin, care i-a spus că e pană în cartier, nimic nu merge bine în țara asta (a spus „asta“, de parcă nu ar fi fost țara lui) și va dura o vreme până să dreagă stricăciunea. Iată, își spuse Petrache, se mai întâmplă și dretică prin casă, lăsând un bec deschis, ca să vadă când va veni curentul. Lumina mai venea și iar se stingea, cine știe ce pană să fi fost. Dar până la urmă au reparat, Petrache și-a terminat treburile și, pe la șapte seara, Iana se ivi în ușa lui și spuse, așa cum spunea ea, stând dreaptă în ușă:

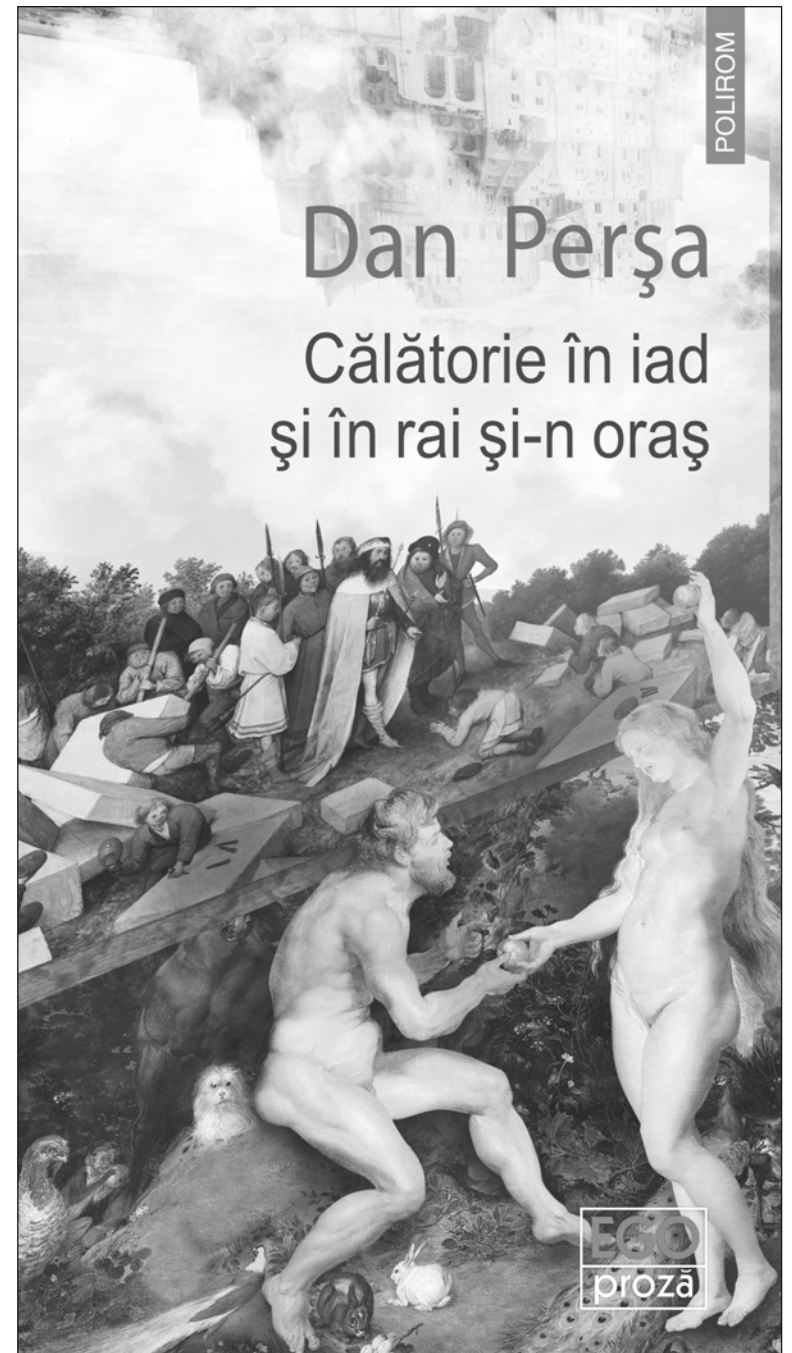
– Bună ziua!

Afară mai era lumină. Petrache îi luă mâinile și o trase înăuntru și o îmbrățișă în hol. S-au băgat în pat și-au stat îmbrățișați, strânși unul în altul... și cu pieptul lipit în locul acela aflat la vreo două lățimi de deget mai jos de baza gâtului, unde Iana spunea că se află sufletul omului. Stăteau lipiți suflet la suflet. Bădia Petrache a vrut de câteva ori s-o iubească, dar Iana spunea nu și nu și iarăși nu. Era Vinerea Mare, Vinerea Patimilor... când a murit și-a fost îngropat Mântuitorul... și ea ținea post negru. Au vorbit, au povestit și lui Petrache îi păru că abia trecuse o oră de când a venit Iana la el.

– A trecut mai mult, i-a spus Iana, uită-te la ceas.

Bădia Petrache s-a dat jos din pat, a luat ceasul de pe servanță și a vrut să aprindă veioza, dar nu era curent.

– Iar e pană de curent în cartier, spuse el și se uită la oră pe telefon, era zece noaptea deja.

Iana coborî și ea din pat, iar Petrache aprinse o lumânare și o puse pe masă și mai aprinse una ca s-o ducă Iana în baie să-și aranjeze părul. S-au îmbrăcat și Iana i-a spus bădiei că nu vrea s-o conducă, dar bădia voia să meargă cu ea măcar până jos, că era întuneric pe scară. Când au ieșit, becul de pe scară s-a aprins.

– Cobor să vad siguranța generală, i-a spus Ianei și au coborât un etaj, unde se afla panoul, dar acolo era întuneric, becul fusese deșurubat și în întuneric se afla un bărbat.

– Cred că știi cine sunt, i-a spus bărbatul bădiei Petrache.

Petrache l-a măsurat din ochi, cum se făcea la țară când aveai la horă un rival. Bărbatul era mult mai mic decât el, că doar Petrache era un lungan cât Clint Eastwood.

Dar omul acela putea ține în mâini un cuțit sau o șurubelniță dată la polizor, cum îi spusese Onuț că se face la oraș.

– Nu, nu știi, a spus el, deși știa.

Iana se oprise în loc, cu poșeta atârnată de umăr și mâinile căzute pe lângă corp.

– Sunt soțul ei, a spus bărbatul. Nu sunt violent.

Apoi au plecat amândoi, iar Petrache a privit în urma lor cum coboară scara. Nu putea să spună nimic, pentru că omul acela era soțul ei și au plecat împreună ca doi soți.

Petrache nu avea nici un gând. A aprins lanterna telefonului și a deschis ușa panoului electric și a văzut că siguranța lipsea. S-a dus și-a adus o siguranță nouă și-a înșurubat-o. **SDC**

AUTORUL

Dan Perșa este romancier, eseist, publicist. Licențiat al Facultății de Geologie și Geografie, secția Geofizică. În prezent este redactor la revista „Ateneu“ din Bacău și redactor onorific la revista „Hyperion“ din Botoșani. A publicat romanele *Vestitorul* (1997 – debut editorial), *Șah orb...* (1999), *Război ascuns* (2005), *Cu ou și cu oțet* (2007), *Cărțile vieții* (2009), *Arca* (2012), *Înapoi pe Solaris* (2017), *Dincolo* (2018), *Bestiarro* (2021) și volumul de versuri *Epopeea celestă* (1998). Colaborează la mai multe reviste culturale din țară și din străinătate. Cărțile sale au obținut numeroase premii naționale. Prezent în volume de critică literară, antologii, dicționare. Membru al Uniunii Scriitorilor din România din 1997.

CARTEA

Baciul Petrache este un om simplu de la țară, muncitor și iubitor de natură, dar când vorbește pare un mare erudit și îl macină întrebări existențiale care i-au preocupat de-a lungul timpului pe mai toți marii filosofi. Știe că e un suflet bătrân și

că are o menire, astfel că într-o zi se hotărăște să-și lase oile și casa de la țară și pleacă la oraș. Acolo o cunoaște pe Iana și intră într-un triunghi conjugal în care nu e sigur cine e victima și cine călăul. De aici pornește într-o odisee care îl aruncă în iad, îl aduce înapoi în oraș și îl poartă până în rai, totul în numele singurului lucru care contează cu adevărat pentru el – iubirea.

În *Călătorie în iad și în rai și-n oraș* binele și răul sunt uneori greu de distins și nu toate tărâmurile sunt ceea ce par, iar belșugul material nu înseamnă nimic fără împlinirea spirituală. Un roman care ne arată că iubirea pură are puterea de a transcende spațiul și timpul, fără limite, și chiar de a scoate sufletele osândite din infern ori pe cele cuprinse de lumină din paradis.

Cultură și politică. „Z-ul” ca ofrandă muzicală lui Putin

CĂTĂLIN SAVA

RUBATO

Pe 14 martie 2022, în a nouăsprezecea zi a războiului din Ucraina, pe site-ul oficial al Școlii Speciale de Muzică Gnessin din Moscova era publicat un videoclip cu prima parte din *Simfonia Destinului* de Ludwig van Beethoven.

Interpretarea celebrului *Allegro con brio* din *Simfonia a V-a* în do minor op. 67, una remarcabilă, aparține tinerilor muzicieni din Gnessin Virtuosi, orchestră de cameră emblematică a școlii moscovite înființată, în 1895, de cele cinci fiice ale rabinului Gnessin. La pupitru se află Mihail Hohlov, dirijor și director artistic al acestei școli muzicale pentru copii supradotați. Primul cadru al filmării ni-l înfățișează atacând concentrat motivul destinic al lucrării dedicate inițial lui Napoleon Bonaparte. Dirijorul poartă tricou negru cu un zig-zag alb, distinctiv, imprimat pe piept. E litera „Z”, celebrul de-acum simbol al „operațiunii militare speciale”. În a nouăsprezecea zi a războiului din Ucraina, o agresiune militară neprovocată și nejustificată a Rusiei, muzica clasică a devenit oficial o unealtă a propagandei putiniste.

Chiar dacă pe 21 martie a fost dat jos de pe YouTube, videoclipul a rămas pe pagina Gnessin și pe rețeaua de socializare VK, un fel de echivalent rusesc al Facebook. Ascultați fragmentul, e cu adevărat o interpretare remarcabilă, de o coeziune monolitică a ansamblului, cu solouri impecabile – oboista și timpanistul sunt minunați! –, un Beethoven ca la carte, cu atât mai uimitor cu cât e cântat de o orchestră de puști. Concentrați în fața pupitrelor, tinerii instrumentiști sunt în ținute lejere, de stradă, semn că e o repetiție a acestei minunate orchestre, un „șnur” al primei părți, cum spun muzicienii. Nu îmi pot reține admirația, deși știu bine că la Gnessin studiază doar tinerele genii muzicale ale Rusiei. Și cameramanii își fac treaba excelent, cele trei camere, dintre care două mobile, sunt de nota 10.

Mihail Hohlov – Captură de ecran Școala Gnessin

O DECIPTARE

Dacă privim atent textul care însoțește videoclipul, remarcăm că inițiala cuvântului „Virtuosi” a fost scrisă cu caractere latine, nu chirilice (Виртуозы în loc de Virtuozы), „V”-ul semnificând simbolul sloganului sila V Pravde (сила в правде), în traducere *puterea în adevăr*.

Același lucru pentru „Z-ul” central, scris cu majusculă în cuvântul „muzikalnoe” (музыкальное în loc de музыкальный). E din nou litera Z din alfabetul latin, nu cel chirilic, care apare pe tancurile și elicopterele militare angajate în invadarea Ucrainei de către Rusia, un binecunoscut simbol al „operațiunii militare speciale” a lui Vladimir Putin, folosită pe scară largă ca sprijin de război, acest Z pe care Mihail Hohlov, directorul școlii, l-a purtat pe tricou, în timp ce dirija prima mișcare a *Simfoniei a V-a* de Beethoven, în fruntea unei orchestre de copii. *Za Pobedu* (за победу), în traducere *pentru Victorie*. Victoria lui Putin, cântată ca ofrandă muzicală de cei mai tineri muzicieni ai marii Rusii, căci asta înseamnă *музыкальное приношение*, o trimitere directă la una dintre marile capodopere ale creației lui Bach, *Ofranda muzicală* (*Musikalisches Opfer*), o monumentală *ars canonica* bazată pe o singură temă muzicală, una de o excepțională rigoare matematică

și, în același timp, de o tristețe suprapunătoare, una metafizică.

„ȘCOALA GNESIN SUNTEM NOI TOȚI”

„Cred că este pur și simplu criminal, este amoral”, spune la Radio France pianistul Alexander Kobrin, unul dintre foștii elevi ai Școlii Speciale de Muzică Gnessin. „Nimeni nu și-ar fi putut imagina că acest om, pe lângă faptul că susține războiul, ar folosi copii minori pentru un videoclip, pentru a-i face cumva complici în acest oribil război”.

„A fost atât de manipulator”, spune pentru Deutsche Welle și Roman Mints, un violonist vedetă astăzi în Marea Britanie, și el absolvent al Gnessin. „Copiii nici măcar nu știau pentru ce este înregistrarea, iar ceea ce s-a întâmplat la școală este semnificativ, este statul rus în miniatură, cu un lider despot în frunte, singurul responsabil. Întregul sistem este plin de frică, părerea individului nu contează”, a mai spus violonistul.

Dar nu sunt doar aceste declarații: pe 23 martie, apare în spațiul public o scrisoare deschisă adresată directorului Mihail Hohlov, semnată de 168 de absolvenți ai Școlii Speciale de Muzică Gnessin din Moscova, între care celebrii pianiști Evgheni Kissin, Daniil Trifonov și violoncelistul Pavel Serbin. „Noi, foștii elevi și absolvenți ai Școlii Gnessin, precum și profesorii

acesteia, condamnăm această acțiune rușinoasă în cei mai fermi termeni și o considerăm o pată îngrozitoare în istoria școlii noastre. Este un atac serios la adresa reputației uneia dintre cele mai bune școli de muzică din lume și o insultă la adresa onoarei și memoriei celebrilor foști profesori ai Școlii Gnessin. Printre cei din urmă, să-i amintim pe David Oistrach, Abram Iampolski sau Valentin Berlinski. [...] În plus, considerăm că este odios faptul că directorul a recrutat elevi minori pentru această cascadorie publicitară îngrozitoare și că a folosit școala ca un vehicul pentru a-și exprima viziunea militaristă personală asupra lumii. [...] Domnule Hohlov, școala noastră nu înseamnă doar pereții pe care i-ați pictat. Școala Gnessin suntem noi toți, nu dumneavoastră personal. Prin urmare, în calitate de reprezentanți ai școlii, respingem opiniile și poziția dumneavoastră cu privire la această chestiune în termenii cât mai fermi posibil”.

MOTIVAȚII ȘI PROPAGANDĂ

De ce susține Mihail Sergheievici Hohlov războiul lui Putin? Nu știm. Dar știm că marele pianist Boris Berezovski, și el absolvent Gnessin, cel care cerea la Pervii Kanal ca armata rusă să fie mai fermă cu ucrainenii – „să-i încercuim și să le tăiem electricitatea” – are doi copii arestați de poliția rusă în februarie 2021.

Hohlov a absolvit Gnessin și Conservatorul Ceaikovski, e un bun pianist, membru al Cvintetului Piazzolla și elev al marilor dirijori Iuri Simonov și Dmitri Kitaenko. În 1990, a înființat ansamblul de cameră Gnessin Virtuosi, cu care a susținut peste 450 de concerte în Rusia, Europa, America și Japonia.

„Îl cunosc foarte bine pe Mihail Hohlov. Nu am știut de vreun sprijin public pentru Putin până de curând, când lucrurile au început să se înrăutățească pentru democrație și libertatea de exprimare în Rusia”, spune pianistul Alexander Kobrin despre directorul și muzicianul cu Z-ul victoriei pe tricou, pe care l-am văzut și în România, în anul 2013, pe scena Ateneului Român. Atunci, Mihail Hohlov a dirijat un concert superb în cadrul Zilelor Culturii Ruse, cu doi dintre cei mai apreciați soliști români ai momentului, violonistul Alexandru Tomescu și pianistul Eduard Kunz. Despre Hohlov și motivele sale nu știm nimic. Până vom afla, e doar un alt propagandist al lui Putin și al „operațiunii militare speciale” din Ucraina, în care sunt uciși zilnic oameni nevinovați.

În orice război adevărul lasă locul propagandei. Inclusiv celei culturale, care e în plină desfășurare: Vladimir Putin a acuzat Occidentul că vrea „să anuleze cultura rusă”, i-a propus lui Valeri Gherghiev să devină cel mai puternic muzician din Rusia prin preluarea conducerii Teatrului Balșoi și a alocat o dispensă de un miliard de ruble (!) oamenilor de cultură care au de suferit „din cauza patriotismului și a loialității față de țară”.

Singura veste oarecum bună e că Anna Netrebko pare că vrea să-și recapete statutul de divă internațională; soprana a revenit pe 30 martie cu o declarație în care condamnă apăsător războiul și în care se leapădă de Vladimir Vladimirovici: „de fapt, l-am întâlnit pe președintele Putin doar de câteva ori în viața mea”.

Dar despre toate acestea într-un viitor *Rubato* din „Suplimentul de cultură”. Până atunci, s-aveți parte de muzici frumoase! Și, mai ales, de pace! **SDC**

Cum e pe lista neagră a Hollywoodului

Săptămâna trecută, Reuters și „L.A. Times” au descoperit că serviciile chineze de streaming și distribuitorii de film au pus la index producțiile în care joacă Keanu Reeves, după ce acesta a apărut la un eveniment virtual găzduit de Tibet House U.S., o organizație non-profit fondată de Dalai Lama. Numele lui Keanu Reeves a dispărut, de asemenea, brusc, de pe platformele sociale chineze. Un singur film a scăpat de epurare, *Toy Story 4*, unde Reeves dă voce unui personaj. Cenzorii chinezi i-au șters, însă, numele de pe genericul final.

Reeves nu și-a ascuns niciodată interesul pentru budismul tibetan; în 1993 a jucat în filmul *Micul Buddha*, iar în 2016 a fost uns temporar ca preot budist. De asemenea, el a încercat să colaboreze cu autoritățile chineze pentru a se

asigura că filmele lui vor fi distribuite în China. A scos chiar scene întregi din *Man of Tai Chi*, primul film pe care l-a regizat, la cererea cenzorilor, iar aceștia păreau că apreciază atitudinea lui Reeves. Dar prezența lui la evenimentul Tibet House U.S. pare să fi enervat în mod special chinezii. Se crede că actorul a devenit ținta lor tocmai pentru că este atât de popular în China, unde s-au scris până și cântece pop despre el.

Va fi urmată această cenzurare a lui Reeves de o trecere a acestuia pe „lista neagră” a Hollywoodului? Este cunoscută maxima slugărnice a marilor studiouri în relația cu comuniștii de la Beijing, motivată de marile profituri făcute la box-office-ul chinez ale filmelor americane. Numai că situația s-a schimbat drastic în ultimii ani, iar chinezii

nu prea mai dau bani pe Hollywood, deși șefii marilor studiouri continuă să fie la fel de grijulii cu ei. În cazul lui Keanu Reeves, o anulare a acestuia nu pare foarte probabilă, din moment ce el este unul dintre puținele staruri actuale care sunt cu adevărat iubite de public.

Nu același lucru se poate spune despre Richard Gere, una dintre cele mai mari vedete americane ale ultimelor decenii. Într-o carte nouă, *Red Carpet: Hollywood, China and the Global Battle for Cultural Supremacy*

de Erich Schwartzel, se afirmă că Richard Gere a fost pus la index de Hollywood tocmai fiindcă a criticat continuu China pentru ocuparea Tibetului și abuzurile la care se dedau autoritățile comuniste. Gere chiar a jucat în *Red Corner* (1997), unul dintre puținele filme care au îndrăznit, chiar și acum trei decenii, să critice regimul comunist chinez. La cererea acestora, susține Erich Schwartzel, Richard Gere a devenit persona non grata în ultimii ani, cel puțin în ce privește marile studiouri. Cândva pe afișele celor mai mari filme, Gere, care are 72 de ani, a jucat în ultima perioadă în producții independente și, din 2017 încoace, numai într-o mini-serie TV.

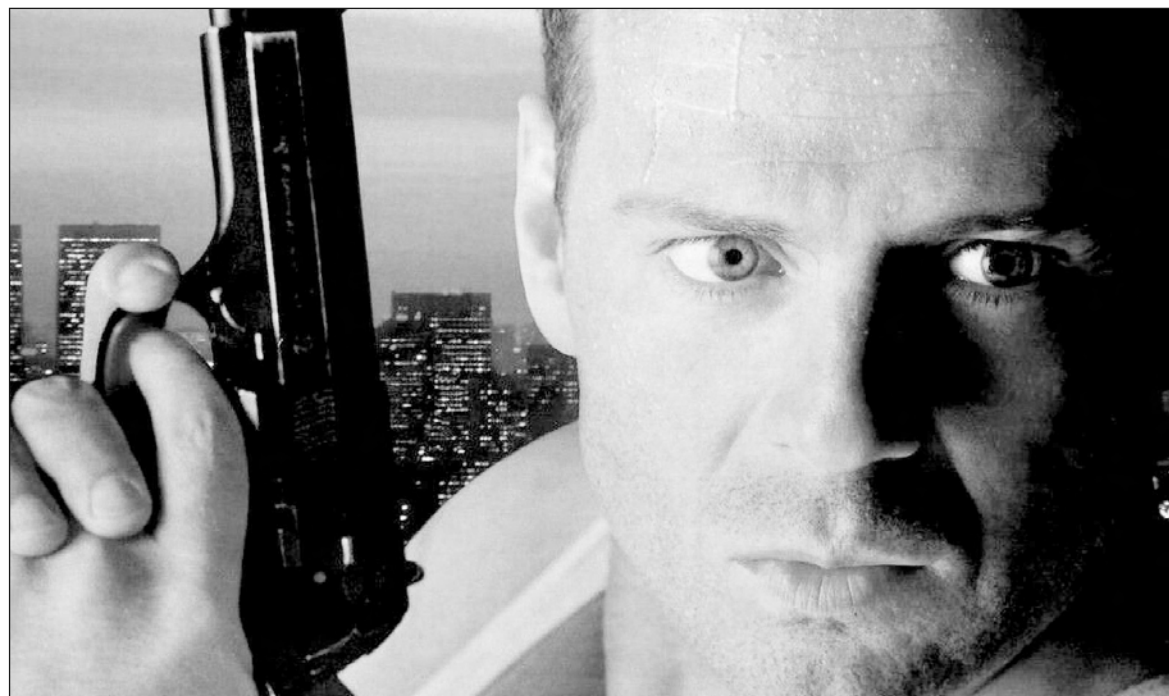
Dar la Hollywood nu e nevoie să îi superi pe chinezi ca să fii anulat, trebuie doar să nu fii de acord

cu cultura dominantă stângistă și woke, așa cum o dovedește cazul recent al Ginei Carano. Sau cel al veteranului James Woods, la fel, unul dintre cei mai apreciați actori americani ai ultimelor decenii, dublu nominalizat la Oscar. Woods, cu comentariile lui tăioase și cu opiniile lui conservator-republicane, deranjează atât de mult Hollywoodul, încât nu i se mai oferă nici un proiect. „Da, sunt pe lista neagră. Și nici că îmi pasă”, a comentat Woods.

Woods a fost părăsit public în 2018 de agentul lui „liberal”, care, într-o „pasă patriotică”, s-a declarat deranjat de opiniile politice ale actorului. „Cred că, dacă te simțea cu adevărat patriot, ai fi apreciat libertatea opiniilor și dreptul fiecăruia la opinie”, i-a replicat Woods. **SDC**

LUCIAN AMARII (JUP)

SUPLIMENTUL LUI JUP

Bruce Willis, apus de carieră

Toată lumea a încetat cu glumele pe seama carierei lui Bruce Willis, odată cu anunțul retragerii acestuia din activitate, din motive medicale, la numai 67 de ani. Până și premiile Zmeura de aur i-au retras distincția specială de anul acesta, în urma diagnosticului medical.

Adevărul este că Willis, una dintre cele mai mari și mai îndrăgite vedete de la Hollywood din ultimele decenii, a cunoscut o pasă neagră în cariera sa, în ultimii ani, caracterizată de o succesiune de filme extrem de slabe, de

„serie B sau chiar Z”, întreruptă, din când în când, de roluri care mai aminteau gloria trecută a actorului. Lumea spune că Willis era suferind de mai mulți ani, dar că anturajul său l-a angajat într-o serie de proiecte – în ultimii patru ani, 22 de filme „direct în format video”, pentru care starul filma doar câteva zile, cu roluri reduse, contra unor sume nu mai mari de 2 milioane pe film. Mike Burns, producătorul unora dintre aceste filme, spune că a remarcat cum starea de sănătate a celebrului actor se deteriora progresiv de la un

proiect la altul. Cu toate acestea, locul lui Bruce Willis în istorie este asigurat de rolurile din cea mai mare parte a carierei sale. Revista „Premiere” a întocmit un mic clasament al celor mai bune prestații care l-au făcut atât de popular pe actorul american: serialul *Maddie și David* (1985-1989), *Die Hard* (1988), *Ultimul samaritan* (1991), *Hudson Hawk* (1991), *Pulp Fiction* (1994), *Armata celor 12 maimuțe* (1995), *Die Hard with a Vengeance* (1995), *Al șaselea simț* (1999), *Unbreakable* (2000), *Moonrise Kingdom* (2012). **SDC**

PE SCURT

JURNAL DE FRONT
RUSO-UCRAINEAN

■ După ce a fost „anulată” în Occident pe motiv că ține cu Putin, soprana Anna Netrebko a condamnat miercuri, „în termeni clari”, invazia rusească în Ucraina și a anunțat, în consecință, că, odată acest act îndeplinit, își va relua turneul întrerupt, cu spectacole la Paris, Scala din Milano și Elveția. „Regret că faptele sau declarațiile mele trecute au putut fi greșit interpretate”, scrie soprana pe Facebook. Pentru Metropolitan Opera din New York, declarațiile Annei Netrebko nu sunt de ajuns. „Nu suntem gata să ne schimbăm poziția, dar suntem dispuși să discutăm dacă Anna se distanțează complet și pe termen lung de Putin”, spune Peter Gelb, directorul instituției. În acest timp, declarația sopranei are repercusiuni pentru ea acasă, unde Opera din Novosibirsk i-a anulat un concert prevăzut pentru luna iunie. „S-a dovedit mai important pentru ea faptul că locuiește în Europa și că se produce pe scenele de acolo, decât soarta patriei”, a arătat Opera din Novosibirsk. „Dar țara noastră este bogată în talente, iar idoli de ieri vor fi înlocuiți cu alții ce au o poziție cetățenească mult mai clară.”

■ Gérard Depardieu, care are cetățenie dublă, rusă și franceză, a condamnat și el „derivatele nebunești inacceptabile” ale lui Vladimir Putin, anunțând că încasările a trei concerte prevăzute în aprilie la teatrul Champs-Élysées vor fi donate victimelor ucrainene. În trecutul recent, Depardieu s-a remarcat ca un susținător al președintelui rus.

■ Aten la ce se întâmplă cu artiștii ruși pe fondul invaziei din Ucraina, Vladimir Putin, în cadrul unei conferințe pe tema culturii (în cursul căreia a comparat Occidentul cu Al Treilea Reich), a evocat ideea de a uni teatrele Bolșoi și Mariinski sub conducerea comună a lui Valeri Gherghiev. Acesta, mare personalitate a muzicii, a fost puternic atacat în ultima vreme fiindcă a refuzat să se distanțeze de Putin și să condamne invazia din Ucraina. Gherghiev știe, scrie „Le Figaro”, cât de mult îi datorează lui Putin în ce privește cariera, în vreme ce Putin a profitat ani buni de *soft power*-ul pe care îl reprezintă cultura și, mai ales, muzica clasică rusă în lume.

Ideea de a reuni Bolșoi și Mariinski sub conducerea lui Gherghiev (foto sus, alături de Putin și Anna Netrebko) ar face ca acesta să conducă, practic, toată muzica clasică din Rusia.

■ Tot Vladimir Putin a primit o replică din partea mamei lui Harry Potter. În aceeași conferință, președintele rus a amintit că „scriitoarea J.K. Rowling a fost recent «anulată» fiindcă nu place celor care susțin transgenderismul. La fel astăzi, se încearcă «anularea» țării noastre”. Deranjată de această asociere, Rowling a replicat: „criticarea culturii *cancel* nu este binevenită când vine din partea celor care masacrează civili sau care își otrăvesc și încarcează criticii”.

■ „Rușii sunt obișnuiți să aibă un

țar care rămâne la conducere până la moarte”, comentează scriitorul ucrainean de limbă rusă Andrei Kurkov, aflat în vizită la Paris. „Războiul ar putea continua până la moartea lui Putin, sau la moartea unui al doilea Putin, fiindcă 80% dintre ruși îl susțin. Este o mare diferență de mentalitate aici, fiindcă ucrainenii nu acceptă un țar”. Kurkov vrea să se întoarcă în Ucraina fiindcă, spune el, „cred că scriitorii trebuie să stea în țara despre care scriu. Dacă devine un exilat, un scriitor va scrie doar despre exil și despre viața exilaților”.

VIZITA UNUI PRIETEN

Pe 26 martie, la Londra, trupa Genesis a dat ultimul concert din carieră sub ochii unui vizitator

neasteptat care a asistat la spectacol din public: Peter Gabriel, primul vocalist al formației, care a ținut astfel să fie alături de foștii săi colegi. Chiar Phil Collins a anunțat publicului prezența lui Peter Gabriel (foto jos), glumind: „cred că el e cel care a strigat mai devreme «Masa e gata!»”, făcând referire la cunoscuta piesă *Super's Ready* de pe albumul *Genesis* din 1972, *Foxtrot*.

ORIGINE HORROR

O nouă probă de imaginație a producătorilor americani: Warner Bros. va realiza un *prequel* al filmului *It*, bazat pe romanul lui Stephen King, sub forma unui

serial TV ce va descrie originea monstrului clovn Pennywise. Seria va fi realizată de regizorul Andy Muschietti, cel care a realizat și adaptările cinematografice ale romanului lui King. Tot Warner Bros. dovedesc că nu se mai bazează decât pe derivate ale unor mărci sigure; studiourile au în proiect un film derivat din ultimul *Batman*, avându-l ca pe personaj principal pe Pinguin, și o serie TV derivată din filmele *Dune*.

MARVEL CLASIC

Penguin Classics colaborează cu Marvel pentru a publica ediții speciale ale benzilor desenate cu Captain America, Black Panther și Spider-Man, prima oară când comicsurile sunt asociate, astfel, cu o editură specializată în opere clasice ale literaturii. „Este o mărturie a impactului transformativ pe care Marvel l-a avut asupra ficțiunii grafice și asupra culturii populare”, explică editura Penguin existența acestei colecții, intitulată Penguin Classics Marvel Collection. „Aceste comicsuri au influențat scriitori și artiști, ele reprezintă documente de bază ale culturii noastre”, spune editorul seriei, Ben Saunders, care este și profesor de engleză la universitatea Oregon. **SDC**

Pagini realizate de
DRAGOȘ COJOCARU

Suplimentul
DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 4,
CP 266, tel. 0232/214.100, 0232/214111,
fax 0232/214111

Muzică: Dumitru Ungureanu,
Cătălin Sava

Teatru: Oltița Cîntec

Caricatură: Lucian Amarii (Jup)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncț: Radu Cucuteanu

DTP: Adina Arnăutu

Rubrici permanente: Bobi (Fără Zahăr),
Dragoș Cojocaru, Andrei Crăciun, Florin
Ghețu, Cătălin Pavel, Radu Pavel Gheo

Carte: Mihaela Pascu-Oglindă,
Marius Miheț, Cristian Teodorescu,
Alina Purcaru, Cătălin Constantinescu,
Ioan-Alexandru Tofan, Dana Pirvan

Grafică: Ion Barbu

Actualitate: Nona Rapotan,
Constantin Piștea

Publicitate: tel. 0232/252294

Distribuție: Mihai Sirbu
tel. 0232/271333.

Abonamente: tel. 0232/214100

Tarife de abonament: 45 lei pentru 3 luni;
91 lei pentru 6 luni; 182 lei pentru 12 luni.
Prețurile includ și tarifele poștale.

Palma care a crescut ratingul și a dus Oscarul în tabloid

Cine a câștigat anul acesta Oscarurile? Ce mai contează... La o săptămână la cea de a 94-a ediție a celor mai celebre premii cinematografice, aproape nimeni nu mai pomeneste despre filmele și artiștii din competiție. În schimb, toată lumea vorbește numai despre palma pe care Will Smith a dat-o prezentatorului și actorului Chris Rock. Oscarurile, o instituție deja în derivă în ce privește interesul public, au fost aproape complet eclipsate de un incident de tabloid. Până și premiul de interpretare primit de Smith este discutat tot în contextul acestui incident.

DRAGOȘ COJOCARU

E drept, palma lui Will a retrețit un oarecare interes al publicului pentru Oscar și, prin urmare, ceremonia de anul acesta se poate lăuda că a avut un rating mai mare decât cea precedentă. Oscarurile de anul trecut au fost urmărite de 10 milioane de telespectatori, o cădere „abisală”, de 50%, față din cele din 2020. La rândul său, o cădere la fel de abisală față de recordul din 2014, de 44 milioane de telespectatori. De atunci, însă, Oscarurile au început să își piardă constant și sigur audiența. Conform datelor, palma lui Smith a dus la o creștere a

audienței pe finalul ceremoniei. O dovadă în acest sens este faptul că incidentul, devenit instantaneu viral, a generat o creștere de 139% a reactivității publicului în social media. Însă ratingul ceremoniei televizate este departe de ceea ce și-ar dori Disney care, se pare, plătește Academiei de Americane de Film un miliard de dolari pentru drepturile de transmisie. Însă, dincolo de baletul cifrelor, nimeni nu are chef să atingă subiectul despre ceea ce se vorbește cu adevărat legat de Oscar.

Cu toate acestea, lumea încă își aduce aminte despre o vreme nu foarte îndepărtată când fiecare ceremonie Oscar provoca discuții aprinse din cu totul alte motive, în cea mai mare parte legate, așa cum este normal, de filme. A meritat un film sau un actor premiul? Erau alții care ar fi meritat? Nu cu mult timp în urmă, un film care câștiga Oscarul atrăgea atenția publicului larg, dar în același

timp era un film pe care o parte din public deja îl văzuse. De exemplu, acum numai 18 ani, în medie, filmele nominalizate aveau deja încasări de peste 100 de milioane de dolari.

Organizatorii ceremoniei de anul acesta s-au dat peste cap pentru a readuce succesul Oscarurilor, au folosit toate trucurile pe care le-au putut găsi, generând și câteva aprigi controverse. Care, din câte se vede, n-au reușit să facă Oscarurile mai interesante pentru public. Noroc de palma lui Will Smith.

Declinul ratingului pare a fi tot mai mult o reflecție a crizei profunde cu care se confruntă industria americană de film, criză accelerată de streaming și de pandemie. Și, de asemenea, agravată de practicile marilor conglomerate corporatiste, care produc astăzi divertisment la Hollywood (și care nu fac decât să recicleze „conținutul”) și de politizarea extremă a divertismentului, într-un divorț tot mai evident față de public. Pentru că, de-a lungul ultimilor ani, definiția a ceea ce înseamnă „un film de Oscar” s-a schimbat, iar astăzi, în opinia unor critici prea puțini dispuși să susțină un scenariu „oficial”, votanții filmelor sunt mai interesați să arate „cât de woke sunt”, în loc să aprecieze arta cinematografică.

De ce Oscarurile (și filmele) nu mai atrag publicul? „Sunt câteva explicații evidente pentru această

cădere catastrofală”, rezumă Darragh McManus de la „Spiked Online”. „Filmele, astăzi, nu mai reprezintă o parte esențială a culturii populare. Luați în calcul popularitatea crescândă a YouTube și TikTok. Creșterea divertismentului în streaming. A audienței jocurilor video. Obiceiuri de consum mult mai fracturate care au distrus ideea mersului la cinema și, în cazul Oscarurilor a ideea de eveniment televizat ce trebuie vizionat în comun.”

Există o legătură între această cădere și politic, pe care Hollywoodul încă refuză să o vadă în adevărata ei lumină. „Scăderea ratingului Oscarurilor este constantă și accelerată din momentul în care Trump a câștigat alegerile. Asta fiindcă atât Hollywoodul, cât și Academia s-au simțit obligați să se alăture «rezistenței» și s-au folosit de orice instituție culturală aflată la dispoziție pentru a se bate cu Trump, alienând jumătate din țară, acea jumătate care a votat cu el”, scrie „Awards Daily”. „Au reușit să alieneze însă și o mare parte a celor contra lui Trump, care s-au săturat, de exemplu, ca orice decernare de premii să fie un moment politic. Pentru Hollywood, era o necesitate. Publicul larg a ajuns la concluzia că Hollywoodul a devenit prizonier în propria bulă.”

Însă palma lui Will Smith n-a avut nimic politic în ea. Dar gestul vorbește din plin despre o altă

problemă cu care Hollywoodul nu vrea încă să se confrunte: decăderea statutului unui star de cinema. Prinse între presiuni politice și între nevoia de a fi relevante și apreciate într-un univers social media aprig controlat de corporații implicate politic și propriile limitări, vedetele de astăzi nu mai seamănă cu cele de pe vremuri. „Marele motiv al căderii Oscarurilor este acesta: starurile erau zei și zeițe sexy și cool. Erau prezențe elegante și misterioase, imense. Erau întruchipările strălucitoare ale viselor create de cinema. Astăzi, starurile sunt plicticoase, enervate și oarecum jalnice. Jumătate dintre ele sunt ipocriți plicticoși care nu fac altceva decât să îți țină predici despre subiectele lor preferate. Cealaltă parte e formată din narcisiști care nu fac decât să se plângă de probleme lor. Nu numai că starurile hollywoodiene nu mai sunt zei și zeițe, nu mai sunt nici cool și nici misterioase. Nici măcar nu mai sunt interesante. Sunt niște bebeluși plicticoși și ipocriți”, scrie „Spiked Online”.

Faptul că toată lumea a comentat din plin Oscarurile anul acesta arată măcar că aceste premii au avut, cândva, un puternic impact în rândul publicului. Faptul că cel mai mult, astăzi, a interesat doar momentul de tabloid cu Will Smith pare a da dreptate celor de la „Spiked”.

Încă o posibilă dovadă: imediat după palma lui Smith, toată lumea s-a repezit să vadă cum a comentat incidentul actorul Ricky Gervais (spre marele amuzament al acestuia). Pentru că Ricky Gervais, în anii în care a prezentat premiile Globurile de Aur, și-a creat reputația de om care aruncă în față Hollywoodului exact ceea ce acesta nu vrea în ruptul capului să audă. **SDC**

Figlio di tutti figli

Să menții un echilibru stabil între muncă și viața de acasă este esențial pentru sănătatea constelației familiale. Mulți nu reușesc și se trezesc cu cariere de succes în spatele cărora se ascund copii neglijați și trunchiați emoțional. Degeaba încerci să-i îngropi în jucării scumpe.

Carlo Ancelotti antrenează actualmente pe Real Madrid și este, după părerea mea, cel mai titrat tehnician italian. Pentru cine nu este la curent cu fenomenul, vă spun că omul a antrenat toată crema fotbalistică și a cules laurii cei mai verzi, din ăia cu frunza cât palma unui tractorist.

Jucătorii îl ascultă și, indiferent de cât de buni și de înfumați sunt, respectă cu sfințenie strategiile de joc desenate de Don Carlo pe tabla din vestiar. Modric croșetează la mijlocul terenului, iar Benzema stă cu ochii țintă pe antrenor, ca la cel mai discret

semn să o zbughească spre poarta adversă precum un ogar care urmărește iepurele cel gras. Dar oare succesul nu are costuri personale?

Ei, bine, nu are. Evident, nu trebuie să uităm că este italian, iar la ei relațiile conjugale nu se comentează, fiindcă se căsătoresc și divorțează mult mai des decât apare „Suplimentul de cultură”. Mă voi rezuma la relația pe care o are cu propriii copii, una bună, în care încearcă și reușește să fie mereu prezent. Ba mai mult, pe Davide, fiul său, l-a și adus uneori cu el la stadion, probabil ca să nu mai stea toată ziua cu ochii în telefon. I-a spus: *amore mio, aici lucrează tata, hai, joacă-te cu mine, asta și fii cuminte*. Dar Davide

a rămas cu gura căscată, dându-și seama că munca tatălui era de fapt să joace FIFA cu oameni reali. *Papi, papi, vreau să joc și eu, dă-mi joystickul. Dar, puiule amore mio bello, acesta nu este jocul FIFA. Ba da, ba da, vreau să mă joc și eu!* Și, în timp ce spunea asta, își punea în practică strategia de copil manipulator, cu izbitul fundului de pământ, cu înroșit și mucii diluați în lacrimi.

Nu poți lucra când știi că ai un copil nefericit. *Bine, bambino mio caro, joacă-te și tu. Și dintr-o dată toată fața lui Davide s-a transformat în soare. A început să dea indicații. Hei, tu, nenea atacantul, ieși afară! Ieși afară, am zis, altfel te spun lu' papi! Să intre Messi. Nu e la noi? Papi, când*

BOBI

VOI N-ATI ÎNTREBAT, FĂRĂ ZAHĂR VĂ RĂSPUNDE

mi-l cumperi pe Messi? Au trecut ani, iar frumosul obicei de a-și implica fiul în viața profesională nu a dispărut. Pe 2 aprilie juniorul va conduce Real în confruntarea cu Celta Vigo. Nici nu contează rezultatul, fiindcă, vorba ăstora de fac carduri de debit, fericirea copilului este neprețuită. **SDC**